

ÓVODAI NEVELÉS A MŰVÉSZETEK ESZKÖZEIVEL

HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

OM azonosító: 036785

Jóváhagyta:

Hujber Jánosné
óvodavezető

2013. augusztus 27.

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ.....	3
ADATLAP.....	4
HELYZETELEMZÉS	5
1. ÓVODAKÉP, GYERMEKKÉP	7
2. NEVELÉSI FELADATAINK	9
2.1. Egészséges életmód kialakítása, egészségfejlesztő program	9
2.2. Az érzelmi és erkölcsi és közösségi nevelés.....	18
2.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	21
3. PROGRAMUNK RENDSZERÁBRÁJA.....	22
4. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGKERETE	24
5. PROGRAMUNK TEVÉKENYSÉGFORMÁI	31
5.1. Játék.....	31
5.2. Játékos tevékenységekben megvalósuló tanulás	33
5.3. Verselés, mesélés	34
5.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	36
5.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	38
5.6. Mozgás	39
5.7. A külső világ tevékeny megszerettetése	40
5.8. Munkajellegű tevékenységek	43
6. A PROGRAM KAPCSOLATRENDSZERE.....	44
7. A PROGRAM FELTÉTELRENDSZERE	48
8. A NEVELÉSI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES, A NEVELŐ FEJLESZTŐ MUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK, FELSZERELÉSEK JEGYZÉKÉNEK, HELYI PROGRAM SPECIFIKUMAINAK MEGFELELŐEN TÖRTÉNT KIDOLGOZÁSA	50
9. ÓVODÁNK GYERMEKVÉDELMI FELADATAI, A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSE, ESÉLYEGYENLŐSÉGET SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	54
10. A SZÜLŐ, A GYERMEK, AZ ÓVODAPEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI, TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI.....	58
11. NEMZETISÉGI NEVELÉS ÓVODÁNKBAN, A NEMZETISÉGI KISEBBSÉG KULTÚRÁJÁNAK ÉS NYELVÉNEK ÁPOLÁSÁVAL JÁRÓ FELADATOK	60
12. TEHETSÉGGONDOZÁS AZ ÓVODÁBAN	62
13. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK INTEGRÁLT NEVELÉSE ÓVODÁNKBAN ...	63
14. “AZ ÓVODAI NEVELÉS A MŰVÉSZETEK ESZKÖZEIVEL” CÍMŰ PROGRAMUNK BEVÁLÁSÁNAK VIZSGÁLATI EREDMÉNYE	65
FELHASZNÁLT IRODALOM.....	67
M E L L É K L E T	68

BEVEZETŐ

Változó világunkban egyre nagyobb és fontosabb szerepet kap az óvodai nevelés, mint a családi nevelés kiegészítője.

Mindennapi munkánkban érezhetjük, hogy a körülöttünk végbeménő társadalmi és gazdasági változások a családok életkörülményeit is érintik, és közvetve hatnak a gyermekek érzelmi-erkölcsi életére is. Egyre több feladat hárul az óvodára, jelentősebb szerepet kap a családi nevelés segítése. A megváltozott társadalmi környezetből érkező gyermekekkel való foglalkozáshoz szükséges az óvodapedagógusok szakmai megújulása is. Változtak a törvények, a jogszabályok az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja, melynek megfelelően át kellett alakítanunk helyi pedagógiai programunkat is.

A helyi pedagógiai program elkészítésekor az alapprogram mellett figyelembe kellett vennünk a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, valamint a nemzetiség óvodai nevelésének irányelveit is.

Óvodánk helyi arculatának kialakításánál meghatározó tényezők: természeti és társadalmi környezetünk adottságai, a szülők elvárásai, igényei, a családok szocio-kulturális helyzete, és az eddigi nevelőmunkánk tapasztalatai.

Ebben a dokumentumban meghatározzuk nevelőmunkánk alapelveit, célját, feladatait, a gyermekek fejlesztésére irányuló tevékenységeket, valamint a fejlődés kritériumait.

Óvodánk nevelőközössége fontosnak tartja, hogy a gyermekek érzelmi biztonságban, szeretetteljes gondoskodásban jól érezzék magukat az óvodában, későbbi életükben is szívesen gondoljanak vissza az intézményben eltöltött évekre.

A gyermekek óvodai életének szervezése során figyelembe vesszük a gyermekek egyéni sajátosságait, nevelésük-fejlesztésük differenciáltan, saját képességeiknek figyelembe vételével történjen, illetve egyenlő eséllyel részesüljenek színvonalas nevelésben.

Valamennyi nálunk dolgozó felnőtt számára irányadó a gyermek mindenképp felett álló érdekeinek szem előtt tartása, amely magában foglalja a gyermekközpontúságot, a befogadó nevelést, a gyermek egyediségének elfogadását, szeretetét és tiszteletét.

Legfőbb célunk, hogy érzelmi biztonságot nyújtó, szabad játék és változatos tevékenységek közben szerzett élményt adó óvodai életet biztosítsunk.

Hujber Jánosné
óvodavezető

ADATLAP

AZ ÓVODA NEVE: **KOMPANIK ZSÓFIA ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE**

AZ ÓVODA SZÉKHELYE: **8330 SÜMEG, RENDEKI UTCA 1.**

TEL.: 87/550-207

TEL.: 87/550-208

**AZ INTÉZMÉNY ALAPÍTÓJA,
FENNTARTÓJA:**

**SÜMEG VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
8330 SÜMEG, BÉKE TÉR 7**

TEL.: 87/550-750

**AZ ÓVODA ALAPÍTÓ OKIRATÁNAK
SZÁMA:**

195/2009. (V. 26.)

AZ ÓVODA ADÓSZÁMA:

16882542-2-19

ÓVODAI CSOPORTOK SZÁMA:

8

AZ ÓVODA BEFOGADÓKÉPESSÉGE: **240 gyermek**

HELYZETELEMZÉS

Sümeg 500 éves barokk kisváros a a Balaton-felvidéken nagyon szép és gazdag természeti környezetben helyezkedik el. Körben hegyek, erdők, mezők, tavak, nádasok, patakok, barlangok és termálvíz.

A város közepén kiemelkedő vár, értékes műemlékek és gazdag történelmi múlt várja az ide látogató érdeklődőket. E természeti és társadalmi környezet számtalan lehetőséget biztosít az óvodapedagógusoknak nevelőmunkájuk során.

Gyermekeinkben kiskoruktól kezdve kialakul a kötődés szülővárosukhoz, értékeihez. Településünk a népi mesterségek közül a fazekasság régi hagyományokra épül. Jelenleg is van folytatója ennek a munkának, mely megőrizte eredeti jellegét, erre a vidékre jellemző forma- és ízlésvilágát.

Az idősebb korosztály körében még élnek a régi hagyományok (szövés, kosárfonás, fafaragás, jellegzetes népdalok, népi stílusok). Óvodai nevelőmunkánkban ezeket az értékeket igyekszünk gyermekközelségbe hozni. Kiemelten kezeljük a néphagyományok ápolását.

Ebben a földrajzi és társadalmi környezetben helyezkedik el óvodánk, mely az utóbbi néhány évben sok változást élt meg.

Sümeg Város Önkormányzat Képviselő-testületének 137/2000. (V.9.) számú VKT Z határozatában döntött a város óvodáinak átszervezéséről. Ennek értelmében az addig két önálló óvodaként működő intézményeket egy vezetés alá vonta. Az óvoda **székhelye: Petőfi utca 18.**, ahol 6 csoporttal, **telephelye: Árpád utca 22**, ahol 2 csoporttal működött. Az új intézmény a város első kisdudóvóját 1872-ben alapító **KOMPANIK ZSÓFIA** nevét vette fel.

Sümeg Város Önkormányzat Képviselő-testületének 359/2007. (VIII. 28.) öh. számú határozata valamint a Zalagyömörői Település Önkormányzata Képviselő-testületének 26/2007. (VIII. 23.) önk. határozata alapján a zalagyömörői óvoda a Kompanik Zsófia Óvoda Tagintézményeként működött 2007. augusztus 31-től - 2013. június 30-ig.

2008-ban egy bölcsődei csoport került kialakításra az Árpád utcai épületben. 2012-ben Sümeg Város Képviselő-testülete a 267/2012(VII.26) határozata értelmében az óvoda két épületéből egy épületbe költözött a Rendeki utca 1. sz. alá. 2012. szeptember 1-jétől 8 óvodai és egy bölcsődei csoporttal e cím alatt működik.

A társadalomban végbemenő változások további változást hoztak óvodánk működésében is. 2013. június 30-val megszűnt a Zalagyömörői Település önkormányzatával kötött intézményi társulás, melynek következtében a tagóvoda önálló intézmény lett.

Jelen módosítás alapja a 2011. évi CXCV. törvény a Nemzeti Köznevelésről, és a 363/2012 (XII. 17.) Kormányrendelet az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról.

Óvodánkban az elmúlt években jelentősen megnőtt a hátrányos helyzetű, és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma. E családok többségében a szülők iskolázottsága, szociális körülményei rosszabbak az átlagosnál. Számukra megkerestük azokat a segítő, támogató lehetőségeket, melyekkel gondjaikon enyhíthettünk (pályázatok, családsegítés, felzárkóztatás, személyre szóló fejlesztés, anyagi juttatás).

Földrajzi környezetünk és városunk adta lehetőségeket tekintve és a szülők igényei alapján óvodánk helyi sajátosságait a következő területeken kívánjuk kiemelni:

- A nevelő, fejlesztő munkában kiemelten fontosnak tartjuk szabad játékot, mint az óvodás gyermek legfőbb tevékenységét.

- A kompetencia alapú óvodai programcsomag bevezetésével biztosítjuk óvodás gyermekeink számára az önfelelt, boldog gyermekkort, melyben kedvük, igényeik, elképzeléseik, vágyaik szerint játszhatnak és a képességeik, készségeik optimális szintre fejlődhetnek. A TÁMOP-3.1.4-08/2-2009-0113 “Kompetenci alapú oktatás bevezetése Sümegen” c. projekt keretében bevezetésre került a kompetencia alapú óvodai nevelés, és évenként folyamatosan egy-egy csoportban alkalmazva biztosítjuk a fenntarthatóságát. A program beindítását az elnyert pályázatból finanszíroztuk. Az elkövetkező években az intézmény költségvetéséből, valamint az adódó pályázati lehetőséget kihasználva próbáljuk megteremteni a szükséges feltételeket.
- A játékba integrált tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek a fejlesztése.
- Lehetőségeink szerint folyamatosan törekszünk a játék feltételeinek bővítésére, hiszen nevelő munkánk során erre az alapvető tevékenységre helyezük a hangsúlyt.
- Különös figyelmet fordítunk a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztésére, felzárkóztatására, a hátrányok csökkentésére.
- Városunkban élnek régi hagyományok, ezek továbbvitelére törekszünk a gyermekek körében, ezáltal megalapozzuk a szülőföld szeretetét.
- Jeles napokhoz fűződő népszokások életkor-specifikus tevékenységeivel, a régi mesterségek felelevenítésével szeretnénk színessé és élménytelivé tenni óvodánk hétköznapjait és ünnepnapjait.
- A gyermek testi fejlődésének elősegítése sokoldalú fejlesztése, a harmonikus összerendezett mozgásfejlődésének segítése, egészségének védelme, edzése.
- Az intézményben folyó környezettudatos magatartás megalapozása és környezeti nevelésünk eredményeként óvodánk 2012-ben elnyerte a “Zöld Óvoda” címet. Nevelőmunkánk során törekszünk e cím megtartására.

Eddigi tapasztalataink azt tükrözik, hogy megfeleltünk a társadalmi és szülői elvárásoknak: gyermekközpontú, nyitott, sokszínű óvodát teremtettünk gyermekeink számára. A szülők körében végzett felmérésünk összegzése azt mutatja, hogy eddigi nevelőmunkánk eredményes volt.

Megerősítettek bennünket abban, hogy elfogadták a **szabad játék** elsődleges szerepét, fontosságát a gyermek életében. Felnőtt - gyermek kapcsolatában a szeretet, a türelem, a bizalom jelenlétét.

1. ÓVODAKÉP, GYERMEKKÉP

ÓVODAKÉP

Alapvető céljaink

Elősegíteni az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is). Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődés elősegítése. Komplex élmények biztosításával erős érzelmi kötődés kialakítása a gyermekek és a művészetek között.

Az óvodai nevelés a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek három éves korától az iskolába lépésig.

Az eredményes pedagógiai nevelőmunka megvalósítása érdekében fontosnak tartjuk bizonyos rendezőelvek megfogalmazását, hogy az óvodapedagógusok ezekhez a normákhoz igazodva, beállítódásuk szerint szabadon nevelhessenek.

- Elfogadjuk és tiszteletben tartjuk a család elsődleges nevelő szerepét. A családi nevelés kiegészítésére törekszünk.
- Változatos tevékenységekkel, megfelelő tárgyi környezettel biztosítjuk a gyermekek fejlődésének, nevelésének feltételeit, az életkoruknak megfelelő műveltségtartalmak közvetítését, figyelembe véve, hogy minden gyermek egyéniség.
- A gyermekek mindenek felett álló érdekét érvényesítjük nevelőmunkánkban.
- Nevelő és fejlesztő munkánkat tudatosan tervezzük és végezzük játékos formában, az életkori és egyéni sajátosságok, a gyermek eltérő fejlődési ütemének figyelembevételével.
- Fontosnak tartjuk a sikeres óvoda – iskola átmenet érdekében a készségek, képességek fejlesztését, helyes mintaadással a gyermekek kifejezőképességének, szókincsének bővítését, kommunikációjuk, önkifejezésük fejlesztését.
- Biztosítjuk a nemzeti kisebbséghez tartozó gyermekek, multikulturális nevelésen alapuló integrációját, önazonosságuk megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő gyermekek esetében az integráció megvalósítását, az emberi és gyermeki jogok figyelembevételével.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára az - eltérő fejlődési ütem figyelembevételével - biztosítjuk személyiségük megfelelő, differenciált fejlesztését.
- Kiemelten kezeljük az egészségfejlesztést és a környezettudatos magatartás kialakítását.

GYERMEKKÉP

“Hozzon a gyermeknek mindenki amit tud: játékot, zenét, örömet. De, hogy mit fogad el: azt bízzuk rá. Csak az a lelki táplálék válik javára, amit maga is kíván.”

/Kodály Zoltán/

Minden gyermek fejlődő, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény, életkorától is függően változó és különböző igényekkel, szükségletekkel. Meghatározó fejlődésében az óvoda által biztosított személyi és tárgyi környezet, amelyben **önmagához képest** fejlődik.

Gyermekeképünkben kíváncsi, tevékeny, vidám, nyitott az önkifejezés lehetőségével élni tudó, másokat elfogadó, önmagában bízó kisgyermek él.

A gyermekek joga, hogy testileg, lelkileg jól érezzék magukat az óvodában.

Örömben, nyugalomban, szeretetteljes nevelésben részesüljenek, és meglévő hátrányaik csökkenjenek, valamint a társadalom leendő elvárásainak megfelelően fejlődhessenek.

Programunk alapelve:

Szeretetteljes biztonságérzetet adó, érzelemgazdag óvoda megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy tartós önállóságot, boldogságot ad a gyermeknek. Nem ad helyt semmiféle megkülönböztetés, előítélet kibontakozásának.

Kiindulási pontjaink:

Minden gyermek a saját képességrendszerének figyelembevételével nevelhető, fejleszhető: nevelik, fejlesztik a társkapcsolatok, az óvodapedagógus és a dajka összehangolt nevelőmunkája. Ezért a felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet:

“Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre.”

Minden gyermek ismerje meg és tudja értékeit, de azt is érzékelje, hogy melyek a hiányosságai. Ezt fogja fel természetesen, minden lelki feszültség nélkül.

2. NEVELÉSI FELADATAINK

Az óvodai nevelés feladata az óvodás gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

2.1. Egészséges életmód kialakítása, egészségfejlesztő program

Az egészséges életmódra nevelés célja a gyermekek egészséges életvitel igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

A teljeskörű egészségfejlesztő program célja: a gyermekek egészségi állapotában kedvező irányú változás előidézése.

Egészséges életmódra nevelés területei, megvalósítása

Az óvodai nevelés egyik legfontosabb feladata az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, fejlődésének elősegítése. Az egészségfejlesztés főbb területei:

- az egészséges táplakozás
- a mindennapos testnevelés, testmozgás
- a testi, lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás és erőszak megelőzése
- balesetmegelőzés és elsősegélynyújtás
- személyi higiéné

Az óvodapedagógus feladatai:

- Óvodánkban elsődleges feladatként tűztük ki az egészséges életmódhoz szükséges feltételek megteremtését.
- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése.
- A gyermekek egészségének védelme, egészségük megőrzése, edzettségük biztosítása.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása.
- Az egészséges életmód, betegségmegelőzés szokásainak folyamatos alakítása a szülők, óvodapedagógusok, dajkák és segítő szakemberek közreműködésével.
- Helyes életritmus, napirend kialakítása
- A környezet védelmével kapcsolatos szokások kialakítása

Egészséges táplálkozás

Kisgyermekkorban a táplálkozás a fejlődés alapfeltétele. A növekedéséhez, az intenzív mozgáshoz megfelelő mennyiségű táplálék és folyadék szükséges. Az óvoda intézményes étkeztetése olyan ételleket biztosít a gyermekek részére, amelyek tartalmazzák a fejlődésükhöz szükséges tápanyagokat.

A gyermek óvodába történő beszoktatása idején meg kell ismernünk a különböző **táplálkozási szokásait**. Kellő toleranciával elfogadjuk a kezdeti étvágytalanságot, válogatást, de ösztönözzük őket a változatos, megfelelő tápanyagösszetételű ételek megkóstolására, elfogyasztására. Tápanyagszükségletük $\frac{3}{4}$ részét a háromszori óvodai étkezéssel kapják gyermekeink, ezért is fontos figyelemmel kísérmünk a megfelelő összetételt és mennyiséget, hogy az elhasznált energiát pótolni, testi fejlődésüket biztosítani tudjuk. Az étkezések között min. 2 óra telik el.

A szülők számára biztosítjuk a heti étrend megtekintését, hogy az otthoni étkeztetéssel ennek megfelelően pótolhassák a gyermekek tápanyag-és vitamin szükségletét.

A vitamin pótlás érdekében bevezettük **“minennapos gyümölcs akciónkat”**, mely sikeresen működik. A szülők által biztosított gyümölcsök, zöldségek, kompótok, déli gyümölcsök segítségével próbáljuk a változatosabb, egészséges táplálkozást megvalósítani. Tavasszal és ősszel egészséghetet szervezünk, ahol idényzöldségekből és gyümölcsökből kóstolhatnak a gyermekek és ezáltal is hangsúlyosabbá válik az egészséges életmód, a helyes táplálkozás fontossága.

Az óvónők a dajkákkal együttműködve ismertetik meg gyermekeket új ízekkel az óvodai napirend keretein belül. Az étkezést örömtelivé teszik, jó hangulatot, kulturált környezetet teremtenek az ételek elfogyasztásához. Biztosítják a folyamatos tízóraiás feltételeit és, hogy a gyermekek is részesei lehessenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. gyümölcssláta, vitaminsláta).

A gyerekek őszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg, szüreten vesznek részt, a saját csoportjuk kiskertjét gondozzák, ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. A tapasztalatszerzések során az óvodapedagógusok igyekeznek megmozgatni minden érzékszervüket, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóbbá.

A helyes táplálkozási szokások kialakítását elősegíthetjük:

- zavartalan légkör biztosítása
- elegendő idő biztosítása (sürgetés nélkül fogyassza el a szervezete számára szükséges, elegendő mennyiséget)
- változatos ételféleségek, minél több ízt ismerjenek meg, legyenek fogékonyak az új ízek iránt
- tevékenykedtetés (maguk által készített saláták)

Mindennapos mozgás:

A gyermek belső mozgásigénye miatt mozogni kíván. A mozgás segíti a gyermeket a környezete megismerésében. Az óvodapedagógus feladata a megfelelő mozgás-feltételek megteremtése, amelyek elősegítik a biológiai fejlődést, növelik a szervezet teherbíró, ellenálló és alkalmazkodó képességét. Fontos a jó levegőjű, tiszta környezet biztosítása. A különböző mozgások elsajátításának folyamatát az óvodapedagógus a gyermekek mozgástapasztatására, játékos kedvére építi, szem előtt tartva, hogy a testnevelés legértékesebb anyaga a mozgásos játék. Lehetőséget ad arra is, hogy ki-ki képességei szerint hajtsa végre a gyakorlatokat. A testnevelési feladatok teljesítésére felhasználja még a **mindennapos mozgást** is (futás, séta, kirándulás, fogójátékok, játékos gimnasztika). Az eltérő korosztályoknál más és más követelmény alapján állítja össze a feladatokat. A mozgás megszeretetésében együttműködik a családdal (közös kirándulások). A mozgáshoz fontos a megfelelő öltözék biztosítása, a gyerekek rászoktatása arra, hogy a mozgáshoz kevés ruhát, megfelelő cipőt viseljenek. Nagyon fontos, hogy a gyermek saját indíttatásából, kötetlenül minél többet mozoghasson a **szabad levegőn**. Rossz idő esetén sétával, a betonos járdán történő játékkal, ill. szellőztetéssel biztosítjuk a friss levegőt a gyerekek számára. Terveink között szerepel egy fedett terasz kialakítása, mely lehetővé tenné az esős időben történő szabad levegőn való tevékenységeket is.

Az óvodapedagógusok a néphagyományok ápolásához kapcsolódva megismertetik a helyi népi mozgásos játékokat a gyermekekkel. Prevenció keretében a tartásjavító-és lábtorna is helyet kap a napirendben.

A testileg egészségesen fejlődő gyermek 6-7 éves korára eljut az első alakváltozáshoz. (testarányok, fogváltás, teherbírás, összerendezett mozgás, finommotorika) Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes. Önállóan végzi a testápolást, önkiszolgálást, étkezést, öltözködést. Rendben tartja környezetét, játékait, saját személyes dolgait.

Testi, lelki egészség fejlesztése:

Óvodába lépéskor a családlátogatások alkalmával információkhoz jutunk a gyermekekről, amelyek nagy segítséget nyújtanak a kisgyermek megismerésében.

Elsősorban a gyermek **testi szükségleteinek** feltárására helyezzük a hangsúlyt.

A testi szükségletek kielégítése alapozza meg a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységhez szükséges.

Törekszünk a gyermek - óvodapedagógus, gyermek - dajka közötti személyes, meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megteremtésére, hiszen ilyen feltételek mellett ismerhetők meg leginkább a gyermek igényei, családból hozott szokásai.

A **beszoktatás ideje alatt** minden gyermekkel együtt végezzük a teendőket, példát mutatunk, hogy megtanulhassák, a testápolási tevékenységek végzésének módját, sorrendjét, ismerkedjenek a szokásokkal.

Gondozás:

A gondozás két fő feladata:

1. Az egészséges, biztonságos környezet biztosítása (óvoda helyiségei, udvara)
2. Az egészséges életmód szokásainak megalapozása, alakítása, továbbfejlesztése. A szülők tájékoztatása, közös együttműködés kialakítása az óvodai szokásrendszer alapján. Speciális szakemberek bevonása (orvos, pszichológus, gyógytornász).

Az óvodás gyermekkel kapcsolatos gondozási műveletek végzése, mozgásigényük kielégítése csak egészséges, biztonságos környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájuk során fokozottan figyelnek a mindennapos portalanításra, felmosásra, fertőtlenítésre, szellőztetésre.

Az óvoda tárgyi és személyi feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. Az óvoda legfontosabb fejlesztési tere az **óvodaudvar**. Az udvar kialakítása, játékokkal, mozgásfejlesztő eszközökkel való betelepítése folyamatosan történik.

Napos - árnyékos - füves -betonos rész megfelelő arányban történő kialakítása még hiányos, folyamatban van.

Az óvoda hátsó udvarrészén szükséges még az árnyékos terület növelése, melyet fák ültetésével oldhatunk meg.

A középső és az alsó udvarrészt portalanítani kellene, melyet részben füvesítéssel, részben térköburkolással valósíthatunk meg.

Az udvari ivókút felszerelésével lehetőség nyílik a gyerekek folyamatos folyadékkal való ellátására az udvari tartózkodás idején is.

A több funkciót betöltő **csoporszobákat** úgy alakítottuk ki, hogy azok biztonságosak, alkalmasak legyenek különböző tevékenységek végzésére pl.: játék, étkezés, pihenés.

A szoba barátságossá, otthonossá tételét minden óvodapedagógus fontos feladatának tekinti. A természetes fényhatást a nap minden szakában hagyjuk érvényesülni, csak a pihenés idejére árnyékolunk UV-szűrős függönyökkel. A levegő szárazságának enyhítésére a csoportszobákban szükséges párolgatókat elhelyezni.

Az **öltözőhelyiségek, mosdók** világítása, szellőztetése, berendezése megfelelő. Törekszünk arra, hogy minden gyermeknek legyen külön ruha- és cipőtartó szekrénye vagy polca. A mosdóban megfelelő méretű eszközök segítik a szükségletek kielégítését. Az intimitás biztosítása érdekében szükséges a WC-eket elválasztó paravánok felszerelése. Nagy hangsúlyt fektetünk környezetük tisztaságára (óvoda helyiségei, udvar, stb.).

A környezettudatos magatartás megalapozása érdekében környezetbarát tisztítószereket használunk, víztakarékos csaptelepekkel és WC-tartályokkal pedig a vízzel való takarékosagra irányítjuk a gyermekek figyelmét.

Fontosnak tartjuk:

- az óvodai és a családi gondozási szokások összehangolását, az azonos elvek betartását,
- a hátrányos és halmozottan hátrányos környezetből érkező gyermekekkel, valamint a hazájukat elhagyni kényszerülő gyermekekkel szembeni elfogadó magatartást,
- fokozott segítségadást, egyéni bánásmód alkalmazását a hátrányokkal induló gyermekek felzárkóztatása érdekében.

A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához a wc-használatához igyekszünk megteremteni a feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan önállóan végezhesék ezeket a teendőket.

Higiéniai és takarékosági szempontból a folyékony szappan használatát szorgalmazzuk az óvodában.

A gyermekek ellenállóképességének fokozása érdekében nagy hangsúlyt fektetünk a szervezetük edzésére.

Az edzés a légfürdőzés, vizes edzés és a napozás.

Légfürdőzés: minél több idő biztosítása a levegőn való tartózkodásra és mozgásra.

Vízzel való edzés: lubickoló medence kihelyezése a nyári melegben, valamint terveink között szerepel egy **levegő párásító telepítése**.

A napozást óvatosan és fokozatosan az egyéni érzékenység figyelembe vételével valósítjuk meg.

Az **időjárás**nak megfelelő, többretegű, praktikus öltözködés előnyeire időnként fel kell hívnunk a szülők figyelmét (váltóruha, lábboltozatot és lábfejet védő megfelelő méretű cipő). Igyekszünk hatni rájuk, hogy ezt elfogadják és érvényesítsék a gyermekek mindennapi életében.

Elegendő idő, hely és segítség biztosítása szükséges az öltözködéshez, a ruha elhelyezéséhez.

Pihenés

Óvodásainknak különböző az **alvásigénye**. Koruknak és igényeiknek megfelelően teremtjük meg a feltételeket a délutáni pihenő idejére. A pihenéshez csendet, félhomályt és kellemes hangulatot biztosít az óvodapedagógus rövid mesével, halk zenével, illetve dúdolással. A nem alvó gyermekeknek - bizonyos idő eltelte után - lehetőséget adunk a csendes tevékenységre, a folyamatos ébredésre. Az ágyneműről és annak tisztántartásáról a szülő gondoskodik kéthetente, illetve a gyermek megbetegedése esetén.

Napirend

A helyesen meghatározott napirend biztosítja a gyermekek számára a gazdag, egyéni szükségleteknek megfelelő változatos tevékenységeket, aktív és passzív pihenést. A folyamatos napirend elegendő teret és időt biztosít a szabad játékra, táplálkozásra, mozgásos tevékenységre, a gondozás műveletek elvégzésére, a szabad levegőn való tartózkodásra. Lehetővé teszi az életkornak megfelelő életritmus kialakítását.

Lelki egészség:

A lelkiileg egészséges gyermek nyitottá válik a világra, elfogadja a másságot, alkalmazkodik a különböző helyzetekhez. A környezetében élőkkel türelmes, megértő, szívesen segít a gyermekeknek és felnőtteknek egyaránt. Szeretettel fordul társai felé, vannak barátai, kapcsolatai kiegyensúlyozottak, elutasítja a durvaságot.

Az óvodapedagógus feladatai:

- pszichés klíma biztosítása
- érzelmi biztonság megteremtése
- tevékenységszükséglet kielégítése
- rugalmas napirend biztosítása
- derűs légkör folyamatos biztosítása
- differenciált bánásmód
- a másság elfogadtatása
- kapcsolatok pozitív érzelmi töltése

Egészségre káros szokások megelőzése

Az egészségkárosító szokások megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerepet tölt be az óvodapedagógus és az óvoda nevelő munkát segítő személyzete. Az óvodában dolgozó felnőttek példaként állnak a gyermekek előtt. Az intézmény feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely negatív mintaként szolgálhat.

Az egészségkárosító szokások (pl. dohányzás) megelőzését szolgáló tevékenységek, melyek szervezésébe a védőnőket is bevonjuk:

- szabad beszélgetések (kezdeményező lehet az óvodapedagógus, vagy a gyermek)
- élmények elbeszélése a dohányfüstös helyiségekről
- ismeretek átadása a dohányzás egészségre gyakorolt ártalmairól (védőnő bevonásával)
- a közlekedésben keletkezett füstök levegőszennyező, egészség károsító hatása (séta közben)

Gyermekbántalmazás, erőszak megelőzése

Az óvodapedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek gondozása, nevelése. Ezzel összefüggésben kötelessége, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez. Együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól. A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Az óvodapedagógus alapvető egészségpedagógiai feladata óvodásai egészségének és testi épségének védelme.

Az udvari játékokat, eszközöket az ütéscsillapító felülettel láttuk el, az előírásoknak megfelelően. Törekszünk az udvar befűtésére. A csoportokban, ahol szükséges a radiátor előtt védőkorlát van, nincsenek balesetveszélyes eszközök, anyagok a gyerekek környezetében. A tisztítószerket és vegyi anyagokat elzárt szekrényekben tároljuk. Elsősegély felszerelést helyeztünk el mindkét folyosón, illetve az óvónői szobában könnyen hozzáférhető helyen. Az óvoda szoros kapcsolatban áll a gyermekorvossal, telefonon bármikor elérhető. Az óvodaedagógus nagyon fontos prevenció feladata, hogy a gyermekeket előre készítse fel a játékok, eszközök használatára, az együttélés szabályaira, valamint az esetlegesen bekövetkező sérülések, zúzódások jelentésére. A gyerekeket is tanítani kell a maguk és egymás testi épségének megővésére.

A balesetek megelőzésének módszerei:

- a balesetveszélyes helyek és helyzetek bemutatása
- balesetmegelőző (helyes) magatartás gyakorlása
- az eszközök használatának gyakorlása, készséggé alakítása (olló, kés, villa, kerti szerszámok)
- az önálló feladatok közös elvégzése (fektetők előkészítése, tálalás)
- az óvodapedagógus állandó jelenéte, fokozott figyelme

Az óvodai nevelésünk során **környezettudatos magatartás**, és az egészséges életmód iránti igény kialakítására törekszünk. A természet és a környezet szeretetére és védelmére, a hagyományok ápolására neveljük a gyermekeket.

Céljaink elérése érdekében a gyermekek életkori sajátosságait szem előtt tartó programokat szervezünk. Mindezeket az évszakokhoz, és a jeles zöld napokhoz (világnapokhoz) igazítva terveztük.

Kiemelt figyelmet fordítunk a következő napokra:

- Állatok világnapja (október 4.)
- Egészség hét (november második hete, március harmadik hete)
- Víz napja (március 22.)
- Föld napja (április 22.)
- Madarak és fák napja (május 10.)

A **zöldnapok** és az **egészségnapok** 1-5 napos programot tartalmaznak óvodán belüli és külső helyszínen megszervezve (témától függően). A csoportok saját szokásait, életkori sajátosságait, figyelembe véve különböző tevékenységekkel valósítják meg. Az óvodapedagógusok mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóbbá a gyermekek részére a jeles napokat.

Tevékenységek az egészségnevelés és környezeti nevelés megvalósítására

Ősz

- Szürettek
- Befőtt, savanyúság eltevése
- Gyümölcs- zöldségsaláta készítése
- Diószedés
- Ivólékészítés
- Süteménykészítés
- Napi gyümölcsfogyasztás
- Gyümölcscsalás
- Szüreti mulatság
- Egészség hét
- Őszi levelek takarítása az udvaron
- Szelektív hulladékgyűjtés

Tél

- Gyógyteák készítése
- Sütőtök sütése
- Párolgatás
- Gyümölcssaláta, vitaminsaláta
- Napi gyümölcs
- Sütemény karácsonyra, farsangra
- Szelektív hulladékgyűjtés
- Egészségfalatok készítése

Tavaszi

- Elsősegélynyújtás
- Egészség hét
- Vetés, palántázás, kertgondozás
- Zöld napok
- Szelektív hulladékgyűjtés
- Piaclátogatás

Nyár

Szabadban

- Pancsolás
- Homokozás
- Mozgásos játékok
- Dalos játékok
- Kézművesség
- Kerékpározás

Mindennapos mozgás minden évszakban

- Kirándulás
- Séta
- Úszás
- Tartásjavító, lábboltozaterősítő torna
- Hógolyózás, hóemberépítés
- Szánkózás, csúszkálás
- Szabad mozgás az udvaron
- Városi játszóterek meglátogatása
- Zenés torna

A fejlődés eredményei az óvodáskor végén

- ❖ A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- ❖ A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. A papírzsebkendőt önállóan használják köhögésnél, tüsszentésnél egyaránt.
- ❖ Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasszanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból.
- ❖ Készség szinten használják a kanalat, villát, kést.
- ❖ Esztétikusan terítnek, higiénikusan étkeznek.
- ❖ Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- ❖ Teljesen önállóan öltöznek.
- ❖ A ruhájukat esztétikusan, összehajtva a polcukra helyezik.
- ❖ A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- ❖ Ügyelnek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésre törekvés.
- ❖ Az egészséges életmóddal járó tevékenységek során fejlődik a gyermekek szókinccse, ismereteik bővülnek és beépülnek a mindennapi beszédbe.

2.2. Az érzelmi és erkölcsi és közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermek magatartása érzelmei által vezérelt, ezért nagyon fontos, hogy érzelmi biztonságban, derűs, szeretetteljes, kiegyensúlyozott légkörben neveljük.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, derűs légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig, mely alapul szolgál a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásához.
- Olyan óvodai élet szervezése, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység. A közös együttlétek, a szimbólumok, jelek erősítsenek meg olyan erkölcsi tulajdonságokat, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, önállóság, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, a közösen végzett munka öröme, önzetlenség.
- A mindennapi testi - lelki edzés lehetősége fejlessze a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodó képességének fejlődését, testi harmóniájának kialakulását.
- A gyermek - gyermek, felnőtt - gyermek viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segítse a konstruktív együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést, önértékelést. A gyermek legyen képes a környezetében lévő emberi kapcsolatokban észrevenni a jót és rosszat. Önmaguk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére nevelés.
- A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása, a gyermeki önkifejezés lehetőségének biztosításával, a szokás és az erkölcsi normarendszer megalapozásával, a szülőföldhöz való kötődést segítő pedagógus attitűddel.
- Olyan pedagógiai környezet biztosítása, amelyben a "különbözőség" mindenki számára természetessé válik. Neveljük a gyermeket annak megértésére és elfogadására, hogy az emberek különböznek egymástól.
- Az óvoda világát nehezen elfogadó, illetve kevésbé együttműködő családokkal való együttműködésre készítő kapcsolattartás.
- A felnőttek közötti modellértékű kommunikáció, bánásmód, viselkedés segítse a gyermek erkölcsi magatartásának formálását, az érzelmekre épülő kapcsolattartó és megtartó képességek fejlődését.

Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, derűs légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig

Az óvodakezdés időszaka meghatározza a gyermek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához és további szociális viselkedésének alakulását. Ahhoz, hogy az új környezetben minél rövidebb idő alatt biztonságban, jól érezze magát, el kell fogadnia, meg kell ismernie az őt nevelő felnőttet, ezért először otthon látogatjuk meg. Ezen a **családlátogatáson** értesülünk a gyermek otthoni szokásairól, tájékozódunk a családban elfoglalt helyéről, szerepéről, tapasztalatokat szerzünk környezetéről. Így az óvodában már ismerősként köszönhetjük egymást. Az első napok mindig a legnehezebbek. A vegyes csoportokban a felnőttek mellett a nagyobbak is várják a kicsiket. A társakkal való törődést utánzással is gyakorolják. Segítenek tájékozódni az új környezetben, énekekkel, verssel, rajzzal köszöntik őket. Lehetőségük van arra, hogy a szülővel együtt történjen a **beszoktatás**. Az együttlét

biztonságot ad az új környezet elfogadásához, a szülő pedig megismeri az óvoda mindennapjait. Fontosnak tartjuk a fokozatos beszoktatás kezdési időpontjában, menetében a szülők kéréseinek figyelembevételét. Ez az időszak a családdal való együttnevelés kiindulópontja is.

Az otthonról hozott tárgyak könnyebbé tehetik a beilleszkedést, ezért a gyermekek elhozhatják kedvenc tárgyaikat, melyek nem csak játékokat, hanem délutáni pihenésüket is nyugodtabbá teszi.

A kisgyermek életkoránál fogva igényli a személyes, közvetlen kapcsolatot a felnőttel, az ölbévételt, énekelgetést, ringatást, bábozást. Az érzelmi ingerek, pozitív benyomások erősítik a bizalmat, szeretetet a felnőtt - gyermek kapcsolatában.

A beszoktatásban lehetőség szerint mindkét óvodapedagógus és a dajka is részt vesz. Törekszünk arra, hogy barátságos, vidám, nyugalmat árasztó környezet várja az új gyermekeket. A beszoktatáskor kialakult bensőséges kapcsolat ösztönzőleg hat a mindennapi együttlétre és a társas kapcsolatok alakulására.

A derűs, családi, alkotó légkörben a gyermekeknek lehetőségük van érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választani egyénileg és csoportosan is. Az együttműködés során formálódik egymáshoz való viszonyuk. A szociális tanulás során a gyermek megfigyeli és a maga módján leutánozza környezete tagjait. Ily módon a csoporton belül egymástól is sokat tanulnak. Módjuk van arra, hogy tetszés szerinti ideig kapcsolódhassanak egymás tevékenységeihez, utánozhatják társaikat. Közben megtapasztalják, hogy együtt eredményesebb és örömteli a tevékenység. Az otthonosság, összetartozás érzését erősítjük a csoport szokásrendszerének, szabályainak kialakításával, amelyek meghatározzák az együttlét módját, képessé teszik a gyermeket arra, hogy társaikhoz alkalmazkodni tudjanak. A szabályokat úgy szabjuk meg, hogy az adott korosztály meg tudjon felelni az elvárásoknak.

Biztosítjuk a szabadságot a gyermek tevékenykedéséhez, pontos határok megjelölésével. A naponkénti együttlét során fejlődnek olyan erkölcsi tulajdonságok, mint az önfegyelem, feladat és szabálytudat.

A gyermekközösség összekovácsolásában nagy szerepe van az ünnepeknek, hagyományoknak. Az ünnepi készülődés során tapasztalják mennyire fontos az örömszerzés, összetartozás, szeretet.

Törekednünk kell arra, hogy az óvodás korú hátrányos helyzetű, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek mindenképpen már három éves korukban bekerüljenek az óvodába. Ehhez a védőnők, gyermekjóléti szolgálat munkatársai segítségét kérjük.

A gyermek - gyermek, a felnőtt - gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése, a társas kapcsolatok létrehozása érdekében

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül, annak kiegészítője. Az együttnevelés feltétele a jó kapcsolat kialakítása a szülői házzal. A gyermekek harmonikus fejlődése érdekében törekszünk a kölcsönös bizalmon alapuló partnerkapcsolat kiépítésére.

A felnőtt - gyermek kapcsolatában elsősorban érzelmileg próbáljuk megérteni a gyermeket. Örömmel, elégedettségünkkel dicsérettel, buzdítással fejezzük ki. Bátorítjuk a gyermekeket, igyekszünk erősíteni önbizalmukat, pozitív énképük alakuljon ki, bízzanak önmagukban, képességeikben és tudjanak élni az önkifejezés lehetőségével. Szűkebb és tágabb környezetük megismertetésével, közös élményekkel alapozzuk a szülőföldhöz való kötődést, a szülőföld szeretetét.

Fejlesztjük a gyermeki felelősségtudatot. Konfliktushelyzetben próbáljanak társaikkal

megegyezni, legyenek toleránsak egymással. A gyermekek viselkedéskultúráját a felnőttek példájával, türelmével, bátorítással, segítséggel, a negatív viselkedési mód szándékos mellőzésével alakítjuk. Segítjük a gyermekbarátságokat, arra ösztönözzük őket, hogy a csoportba járó minden gyermekkel kommunikáljanak.

Mivel a szocializáció folyamatában a gyermek teljes személyisége fejlődik, fokozott figyelmet fordítunk azokra a gyermekekre, akik szociálisan hátrányos helyzetű családban élnek. Igyekszünk felzárkóztatni őket azokon a területeken ahol hiányosságot tapasztalunk. Erősítjük azokat a készségeket, amelyek további fejlődésüknek feltételei, biztosítjuk számukra az esélyegyenlőséget.

Azon, esetlegesen felmerülő problémák esetében - melyeket helybe, saját pedagógiai módszereinkkel nem tudunk megoldani - a partner intézmények szakembereinek segítségét kérjük.

A felnőtt - gyermek társalgását jellemezze a beszélőtárs megbecsülése, mellőzzük a hibáztatást, bírálgatást, kioktatást.

A napi tevékenységeknél biztosított választási lehetőségek segítik a gyermeket abban, hogy önálló döntéseket hozhassanak.

Nevelésünkben a humor segédeszköz, a szeretet egy bizonyos formája, mely feloldja a görcsöket, a feszültséget.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- ❖ Ragaszkodnak óvodájukhoz, kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmeiben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- ❖ A gyermeknek igényévé válik a helyes viselkedés és cselekvés szokásainak, szabályainak betartása.
- ❖ Egymást figyelmeztetik a szabályok be nem tartása esetén.
- ❖ A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együttéreznek a közösség tagjaival.
- ❖ Konfliktus helyzetekben társaikkal egyezkednek.
- ❖ Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, ha az óvodán kívül találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- ❖ A csoportba érkező vendéget szeretettel fogadják.
- ❖ Igényükké vált a tevékenységekben való részvétel és együttműködés.
- ❖ A tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján befejezik. Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják a felnőttek, gyermekek közléseit.
- ❖ Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- ❖ Ismerik a szűkebb és tágabb környezetüket, kötődnek szülőföldjükhöz.
- ❖ A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- ❖ Értékelik saját tetteiket, és az eléjük tárt magatartási példákat.
- ❖ Konfliktusos helyzetekben társaikkal képesek egyezkedni.
- ❖ Érvényesítik kezdeményező-készségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- ❖ Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.
- ❖ Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.
- ❖ Bizalommal és bátran fordulnak a felnőttekhez.

2.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben figyelmet kell fordítanunk: a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések megválaszolására.

Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az anyanyelvi kommunikációval fejleszthetjük a gyermekekben:

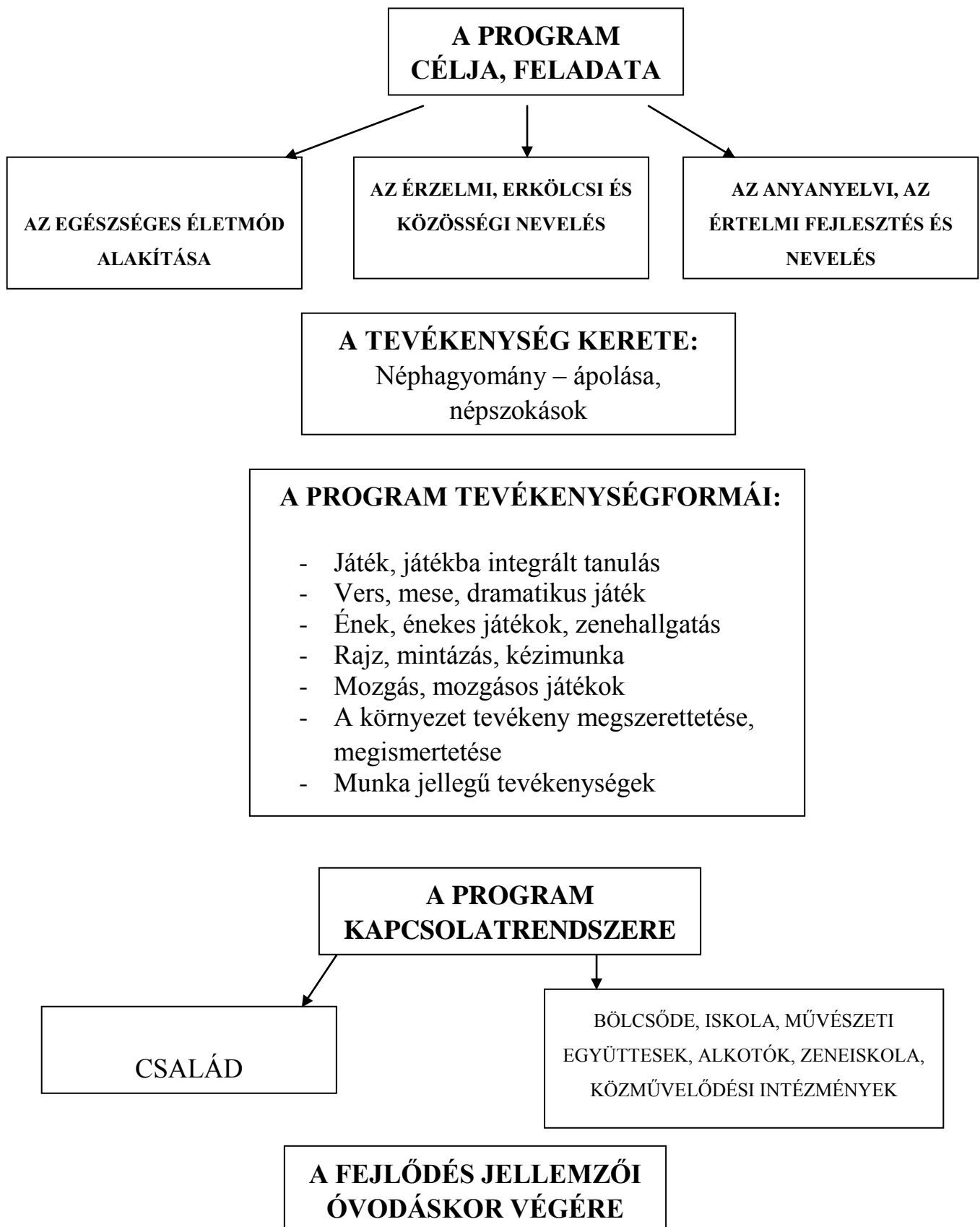
- az egyre pontosabb, valóság-hű érzékelést, észlelést,
- a szándékos figyelem képességét,
- a valósághoz közelítő képzeleti működést,
- a reprodukív emlékezetet,
- a problémamegoldó és kreatív gondolkodást,
- az elemi, fogalmi gondolkodást,
- a kommunikációs készséget
- az alkotóképességet

Az értelmi nevelés további feladata: a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ Az intellektuális érzelmek megjelenése segítse az érdeklődés felkeltését, a tanulási vágy kialakulását, a szűkebb - tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.
- ❖ A gyermekek érdeklődésére épülő változatos tevékenységek biztosítása
- ❖ A gyermekek kíváncsisága, utánpótlási kedve fejlessze az értelmi képességeket, az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást, különös tekintettel a kreativitásra.
- ❖ A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását.
- ❖ A meghitt beszélgetések erősítsék a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét.
- ❖ Az érzelmi alapigények biztosítása - biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet - segítse a gyermekeket abban, hogy érzéseiket, gondolataikat szóval, mozgással vagy vizuális eszközök segítségével szabadon kifejezhessék.
- ❖ Valamennyi értelmi képesség, fejlődését elősegítő környezet biztosítása

3. PROGRAMUNK RENDSZERÁBRÁJA

Időtartam**Tevékenység****6,30-10,30****JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN**

Személyes percek

Játékba integrált egyéni és mikrocsoportos tevékenységek

- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Külső világ tevékeny megismerése
- Verselés, mesélés
- Mozgás, mindennapos mozgás
- Részképességek fejlesztése egyéni szükségletek alapján
- Testápolási tevékenységek
- Tízórai

10,30-11,45**Élményszerző séta, kirándulás****11,45-12,45****Ebéd, testápolási tevékenység****12,45-14,45****Alvás, pihenés****14,45-15,30****Testápolási tevékenység, uzsonna****15,30-17,30****Szabad játék, mese, bábozás**

Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

4. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGKERETE

Néphagyományápolás, népszokások

A néphagyományok ápolása nekünk óvodapedagógusoknak kötelességünk. Fontos feladatunk a néphagyományokon alapuló népszokások felkutatása, lakóhelyünk hagyományainak gyűjtése, a jövő számára való megőrzése és továbbadása. Így a modern világgal ötvöződve tovább él a népi kultúra s a mai gyerekek is megtalálják benne a szépséget, az örömet és a követendőt.

Hiszen Kodály Zoltán szerint:

*“Kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egy-kettőre elpárolog,
Ha minden nemzedék újra meg nem szerzi magának.”*

Az óvodai nevelésünkben a **népköltészeti** alkotásokon túl a **hagyományápolás** azon területei, tevékenységei illeszthetők be, amelyek a gyerekekből a tevékenység örömét váltják ki. A hagyományápoló szokásokat, tevékenységeket az áttekinthetőség kedvéért rendszereztük. Ez a rendezés az évszakhoz kapcsolódó ünnepkörök szokásait és a mindennapi élet hagyományait állandó körforgásban, egymással szoros összefüggésben mutatja.

Jeles napok:

ŐSZ

- Szüret, betakarítás
- Népmese napja (szept. 30)
- Zene világnapja (október 1.)
- Állatok világnapja (október 4.)
- Erzsébet napi vásár (november 19.)

TÉL

- Advent
- Mikulás
- Luca
- Karácsony
- Újévi köszöntő
- Farsang

TAVASZ

- Víz világnapja (március 22.)
- Húsvét
- Föld napja (április 22.)
- Madarak és fák napja (május 10.)
- Majális

Óvodai életünkben azokat a helyi hagyományokat ápoljuk, amelyek a gyermeki élettel szorosan összekapcsolódnak, figyelembe véve a gyermekek életkorát, különböző korosztályok egymásra hatását.

A néphagyományok tartalma az egyes tevékenységformákban

Verselés, mesélés:

(Népmesék, mondókák, közmondások, ritmusok, időjóslások, névcsúfolók, találós kérdések)

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc:

(Mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres népzene)

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka:

(Tárgykészítő, népi játékok, hajtogatás, nyomatkészítés, sodrás - fonás, szövés, agyagozás, sógyurmázás, öltések, mézeskalács-sütés, tojásfestés)

A külső világ tevékeny megismerése:

(Találós kérdések, népi jóslások, jeles napok, népszokások)

Mozgás:

(Ügyességi és sportjátékok)

Óvodánk jeles napjai

- Szüret, betakarítás
- Népmese napja
- Zene világnapja
- Állatok világnapja
- Halottak napja
- Erzsébet napi vásár
- Mikulás
- Luca napja
- Karácsony
- Újév napja
- Farsang
- Március 15-i megemlékezés
- Víz világnapja
- Húsvét
- Föld napja
- Madarak és fák napja
- Anyák napja
- Majális az óvodában
- Zsófia Napok
- Gyermeknap
- Nagycsoportosok búcsúzó ünnepélye

Tevékenységek szervezése

Minden jeles napot hosszabb előkészület előz meg, mely folyamatosan épül a gyermek kíváncsiságon alapuló változatos tevékenységekre.

Az ősz jeles napjai:

Szüret - betakarítás

Lehetőség szerint a szülők bevonásával kirándulások, látogatások, séták szervezése. Közben előkerülnek idevaló dalok, mondókák. A mondókák segítik a szokások elmélyülését. Szüreten a megfigyelések (színek, ízek) mellett együtt gyűjtjük a vödrökbe a felnőttek által levágott, vagy maguktól lecsípett fürtöket. Ezt a préshez visszük és már csorog is a finom szőlő leve. A gyermekekkel megismertetjük a szürethez használt eszközöket. A munka után sokféle módon dolgozhatjuk fel az élményeket. (festés, mese, rajz, gyűjtött anyagok, kalendárium, album készítése stb.)

Népmese napja – szeptember 30.

Az óvodapedagógusok a csoportjukban a gyermekek meséjével, dramatizálással, illetve mesemondó vendég meghívásával emlékeznek erre a napra.

A tornateremben az óvodapedagógusok, illetve a gyermekek előadásában egy közismert népmese kerül feldolgozásra, melyet az óvoda minden gyermeke megtekint.

Zene világnapja - október 1.

A zene átszövi gyermekeink mindennapjait. Ezen a napon még hangsúlyosabban beszélünk a zene fontosságáról. Csoporton belül rendszerezzük a hangszereket, esetleg ki is próbálhatják gyermekeink. Lehetőség szerint zenei előadóművészeket, esetleg a zeneiskola növendékeit látjuk vendégül és gyönyörködhetünk muzsikájukban.

Állatok világnapja - október 4.

Az óvodapedagógusok a saját csoportjukkal élményszerző sétát, kirándulást szerveznek a gyermekek életkorának megfelelően, ahol lehetőség adódik az állatok megfigyelésére, külső jegyeinek megnevezésére, az állatok védelméről való beszélgetésre. Ezen a napon felkeressük városunk lóistállóit, állatsimogatóit, ahol a gyermekek kedvükre szemlélődhetnek.

Halottak napja - november 2.

Minden család életében szokás az eltávozott szeretteik emlékére gyertyát gyújtani, virágot vinni a sírra. Az óvodában is emlékezünk. A nagyobbakkal elmegyünk a temetőbe, gyertyát gyújtunk, virágot viszünk elhunyt dolgozóink, óvodásaink és a város híres szülötteinek, valamint óvodánk névadójának, Kompanik Zsófiának a sírjára is.

Erzsébet napi vásár - november 19.

A gyermekek csoportonként vesznek részt a vásári forgatagban. Az Erzsébet napi vásár látogatása után az élmény feldolgozása a csoportban történik: vásár berendezése, portékák árulása, vásári ritmusok kialakítása. Megismernek néhány mesét, közmondást vásárról, találós kérdést, amellyel tovább élhet e kedves és szép szokás jeles része.

A tél jeles napjai:

Az Adventi ünnepkör kezdete november vége december elejére esik.

Az Adventi koszorút együtt a gyerekekkel, ha kisebbek, a gyerekek előtt készítjük el örökzöldből, természetes anyagokból, amelyet négy gyertya díszít. A hetente meggyújtott gyertyák jelzik számunkra az ünnep közeledtét.

Az ünnepvárás hangulatában fontos szerepe van a szeretetnek, az összetartozásnak.

Mikulás - december 6.

Óvodánkban ezt az ünnepet is nagyfokú érzelmi ráhangolódás, várakozás előzi meg. A nagyobbak alkalmi mese dramatizálásával lepik meg a kisebbeket, majd megajándékozzák őket. Feldíszítjük a csoportszobát "Mikulásváró" jelképekkel, levelet írunk, sőt kapunk is a Mikulástól. Várjuk, hogy mikor érkezik ajándékkal megrakott puttonyával a Mikulás.

Luca napja - december 13.

Nagyobbakkal "kotyolunk", a csoportokat körbejárva kotyoló mondókákkal, dalokkal. Luca napi búza ültetés: az elültetett búzát folyamatosan gondozzuk. Karácsonyra a maga által nevelt búzáját mindenki hazaviszi az otthoni ünnepi asztalra.

Karácsony - december 24. 25. 26.

A karácsony megünneplése nemcsak családi körben lehet bensőséges, hanem az óvodában is. Nagyobbakkal már látogatást tehetünk a ferences rendi templomba, ahol megcsodálhatjuk a Jézus történetét felelevenítő alkotásokat.

Figyeljük az Adventi naptárt, mindennap megajándékozunk valakit, aki jót cselekedett. Ajándékot készítünk szeretteinknek, kisebbeknek. Játéktevékenységünket karácsonyi díszek készítésével színesítjük. Óvodánkban a mézeskalács-sütése mindig nagy élményt jelent, a készülődés izgalmas pillanatit rejtik magukban. A közös tevékenységek alkalmasak, hogy megismerkedjünk a karácsonyhoz fűződő szokásokkal. A zeneiskolások közreműködésével karácsonyi hangversenyt rendezünk. Az ünnep napján ünnepi ruhába öltözve várjuk vendégeinket. A karácsonyi játszóház szervezésével a szeretet és az összetartozás érzését erősítjük.

Újév napja

Jókívánásokkal köszöntjük az új évet. Mondókák segítik az év, hónap, nap fogalmának megalapozását.

Farsang - vízkeresztől hamvazószerdáig

A tél búcsúztatása, a tavaszvárás örömnépe.

A farsangra készülődés ugyanolyan folyamatos legyen mint a karácsonyra készülés. A farsangi előkészületek része az álarcok, maskarák készítése, a csoportszoba feldíszítése. Táncokat, tánclépéseket gyakorolunk, tréfás mondókákat, dalokat mondogatunk, kiszabót készítünk. Óvodánkban minden évben lehetőség van farsangi jelemzek, öltözékek kölcsönzésére, amelyet a szülőkkel együtt készítünk a munkadélutánokon.

A farsangi bál napján a szülők süteménnyel, itallal készülnek. A gyerekek jelmezbe öltözve a tornaterembe vonulnak, ahol megmutatják jelmezeiket, illetve megnézik egymást. Zenével, énekkel vígadnak, majd a csoportjukba visszatérve rövid, vidám télsúfoló mondókákkal, énekkel szórakoztatják egymást. A bálon a hangulatot még fokozzák a játékos, humoros versenyek, amelyet a közös táncolás tesz teljesebbé.

A tavasz jeles napjai:

Víz világnapja - március 22.

Az óvodapedagógusok csoportjaikban felhívják a gyermekek figyelmét az élető víz fontosságára, szerepére, hasznára. A gyermekekkel életkorúknak megfelelően beszélgetnek az óvodapedagógusok a vízzel való takarékoskodásról. Az óvodában dolgozó felnőttek mindig példát mutatnak a gyermekeknek a környezettudatos viselkedésükkel. Lehetőség szerint vizes élőhelyeket látogatnak meg: folyó, tó, esetleg akvárium, ahol a vízi élőlények megfigyelhetők.

Húsvét - (az első tavaszi napjegylenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)

A húsvéti előkészületek része a tavaszi nagytakarítás, rendezgetés a csoportban, az udvaron. Ha lehetőség van nagyobb sétákat teszünk a parkban, figyeljük a természet ébredését.

Feldíszítjük a csoportot különböző technikákkal készült nyusziváró dekorációval. Nagyon fontos itt is a hangulati előkészítés. Sok tavaszthozó, napsütést, esőt varázsló mondókát hallgatunk, mondunk. Különbözö tojásfestési technikát alkalmazunk, ismerünk meg a gyerekekkel együtt. Az óvodában kapott ajándékokat az udvaron rejtjük el, a fű és a bokrok közé. A fiúk végigjárják a szomszédos csoportokat és meglocsolják a kislányokat. Közben tarisznyájuk is megtelik a kapott tojásokkal.

A tavaszi időszak jó alkalmat nyújt a népi kismesterségek megismerésére. Városunkban nagy múltja, hagyománya van az agyagozásnak, fazekasságnak. Ha lehetséges látogatást teszünk a mesternél, vagy meghívjuk őt az óvodába.

Föld napja - április 22.

Az óvodapedagógusok a gyermekcsoportokban a gyermekek életkorának megfelelően felhívják a figyelmet a környezetünk védelmére, az energiával való takarékoság és szelektív hulladékgyűjtés fontosságára. Óvodásaink már aktívan részt vesznek az udvar

rendbentartásában, növények gondozásában. Séták, kirándulások során ismerkedünk szülőföldünk nevezetességeivel (sümei vár, várhegy, Ósemer-bánya és annak leletei).

Madarak és fák napja - május 10.

Az óvodapedagógusok erre a napra kirándulásokat, hosszabb sétákat szerveznek a közeli erdőbe, rétekre, ahol lehetőség adódik az erdő élővilágának felfedezésére.

Zsófia Napok

Lehetőség szerint Zsófia névnap és környékén kerül megrendezésre a három napos program. Az első napon ünnepélyes keretek között emlékezünk óvodánk névadójáról, Sümeg első óvodájának alapítójáról, Kompanik Zsófiáról. A második nap "Zöld Nap", amely a környezet védelméről szól (játsszóház). A harmadik nap természetegfigyelő kirándulás.

Majális az óvodában

A májusfát a nagycsoportos fiúkkal közösen állítjuk, s a többiek segítenek szalagokkal, pántlikákkal feldíszíteni. A hónap végén a csoportok közösen táncolják ki vidám mulatság keretében.

Családi és közösségi ünnepek

A jeles ünnepeink mellett vannak olyan ünnepek, amelyet szűkebb körben ünnepelünk meg.

Ilyenek:

- születésnapok
- évközi koncertek
- galéria megnyitók
- március 15-i megemlékezés
- anyák napja
- gyermeknap

Születésnapi ünneplés

A születésnapi megemlékezés a csoportban kialakult szokások szerint történik. Az ünnepelt ajándékokat kap, s egész nap őt ünnepeljük.

Évközi koncert

Évközi koncerteket három alkalommal a zeneiskolások bevonásával tervezzük.

Galéria megnyitó

Évszakonként kerül megrendezésre. Az ovigalériában a gyermekek munkáiból kiállítást rendezünk, melyre egy-egy külső kiállítót is meghívunk (pl.: festőművész, fafaragó, gyöngyfűző, stb.). A kiállítást a szülők is meghívjuk. Az ünnepélyes megnyitó szervezése az óvoda egy gyermekcsoportja (mindig másik), illetve a program felelős feladata.

Március 15-i megemlékezés

A gyermekek életkorának megfelelően kerül sor az 1848-49-es szabadságharc eseményeiről való megemlékezésre. Az ünnep előtti időszakban zászlókat festünk, ragasztunk, papírcsákót, dobokat készítünk a gyermekekkel. 1848-as dalokat énekelünk, rövid verset tanulunk. A nagyobbak meghívják a kisebbeket és közösen menetelve, zászlót lobogtatva, énekelnek. Fontos, hogy érezzék az összetartozás erejét. Az megemlékezés végén minden csoport elhelyezi virágait, zászlóit a Kisfaludy téren található emlékhelynél.

Anyák napja

Május első vasárnapja az édesanyák napja. Ezen a napon a gyermekek és a felnőttek virágcsokorral köszöntik az édesanyjukat. Óvodánkban anyák napi verssel, énekkel köszöntjük az édesanyákat, beszélgetünk az anya szerepéről, az anya - gyermek kapcsolatáról. Művészeti albumokat, festményeket nézegetünk. A gyermekek alkotásaiban is megjelenik a szeretet, szépség, az anyához kötődés. Ajándékkal, virággal kedveskednek, melyet az óvodában erre kialakított, feldíszített kuckóban adnak át bensőséges keretek között.

Gyermeknap

A hónap utolsó vasárnapja előtti héten rendezzük a várba a gyermeknapi kirándulásokat. Ilyenkor a gyerekeket saját készítésű ajándékokkal is meglepjük. (kitűző, sapka, öv, színező, stb.). Hátizsákokkal felszerelve, szülők kíséretében, csoportonként megyünk a várba, ahol lovagolhatnak, íjászkodhatnak, stb. a gyerekek.

Nagycsoporthosok búcsúztatása

A nevelési év végén a csoportok az egész évben megismert dalokból, versekből, mesedramatizálásból egy kis csokrot állítanak össze, rövid műsort készítenek. Elbúcsúznak a nagycsoporthosoktól és szüleiktől, emlékezve a néhány együtt töltött év szép pillanataira.

5. PROGRAMUNK TEVÉKENYSÉGFORMÁI

5.1. Játék

A belülről indított és vezérelt játéktevékenységek **célja**: a gyermek szabad képzelettársításának elősegítése. Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok, élmények többszöri átélése a nagyfokú örömlélmény biztosítása érdekében, továbbá célunk, hogy minél sokrétűbb, tájékozódó tevékenységgé váljon a játék, s játékba integrált tanulás, melynek célja a gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (hely, idő, eszközök, tapasztalatszerzés - élmények.)
- A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása a szabad játékban és s játékba integrált tanulás során.
- A (2,5) 3 – 6 - 7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével.
- A gyermek beszédképesség fejlesztése a játékban.
- Az óvodapedagógus játékszerű módszerei, különös tekintettel a hátrányos helyzetű és a HHH gyermekek esetében.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

A jó játékhoz nyugodt, biztonságot nyújtó légkör szükséges. Ebben a légkörben a gyermek szabadon választhatja meg a **játék, helyét, eszközét és társát**. Az oldott légkör segíti az alkotó együttműködés kialakulását és az önfelelt játékot. Az óvodabábelépés pillanatától törekszünk a családi, nyugodt, tevékenységre ösztönző légkört kialakítani, megőrizni. A különböző típusú játékokhoz szükséges helyet elsősorban a csoportszobában biztosítjuk állandó és variálható sarkokkal, kuckókkal, úgy, hogy a játszó csoportok ne zavarják egymást. A csoportszoba kisebb bútorait (szék, asztal, paraván) a gyerekek saját elgondolásaik alapján mozgathatják. Csoportjainkban állandó helye van az építőjátéknak, az ábrázolás eszközeinek, az évszakonként gyűjtött terméseknek, tárgyakkal. Ezekhez mindig hozzáférhetnek a gyermekek.

A **mesélés** a szoba legnyugalmasabb részén történik. A játék további helye az **udvar** a mozgásos, ügyességi, közlekedési játékok mellett a homokozók, babakházak a szerepjátékok színterei. Az udvaron is van lehetőség rajzolásra, festésre, barkácsolásra, konstruálásra.

A **játékidő** a napirendből adódóan folyamatos. Egyéb tevékenységek (tisztálkodás, étkezés) megszakítják, de nem tördelik szét, mert utána folytatható.

Az **5 – 6 -7** évesek a megkezdett játékukat több napon keresztül is játszhatják, míg az örömet és élményt ad.

A **játékeszközök** gazdagítják a gyermekek elképzeléseit. Törekszünk arra, hogy a játékok legyenek esztétikusak, igazodjanak a gyermekek életkorához, természetes anyagokból készüljenek.

A **(2,5) 3 - 4** éves gyermek játékához sok eszközre van szükség, elsősorban a gyakorló játékhoz, ami erre az életkorra jellemző.

Az **5 – 6 - 7** éves korosztálynak bővítjük az eszközválasztékát, elsősorban a szimbolikus játékhoz kapcsolódó kellékekkel, félkész játékokkal.

A hagyományos **szimbolikus játékok** kellékei ösztönzőleg hatnak a gyermek tevékenységi, megismerési vágyára, amit fokozhat a felnőttel együtt készített kiegészítő eszköz.

A **dramatikus játékeszközök** (textíliák, kendők, koronák, palástok) elindítói lehetnek egy-egy szimbolikus játéknak, mesedramatizálásnak. Kedvük szerint választhatnak a gyermekek képességfejlesztő, logikai játékokból, amit egyénileg vagy mikrocsoportban, óvodapedagógussal játszhatnak.

A játékeszközök lehetnek a környezetben fellelhető dolgok is (levél, kavics, kő, bot). Ezeket benti és kinti játékukhoz is felhasználhatják.

A **játék** tartalmát gazdagítják a környezetből szerzett tapasztalatok, élmények. Játékukban a gyerekek újrajátszák a várbeli kirándulást, lovagolást, kirándulást a szőlőhegyre, Mogyorósdombra, színházi, mozi élményeket, születésnapozást, farsangolást, sütést. A nagyobbak önállóan szervezik ezeket a játékokat, segítséggel barkácsolnak kiegészítőket.

Bővíteni szeretnénk az ilyen jellegű tapasztalatokat, élményeket, mert új tartalommal töltik meg a gyermek játékát (tárlatlátogatás, zeneiskolások hangversenye).

Játékfajták tartalmának, minőségének alakítása

A **(2,5) 3 - 4** éves korosztály elsősorban gyakorlójátékot játszik, melynek során megismerik a tárgyak különböző tulajdonságait. A véletlen cselekvéshez így örömszerzés is társul, közben megtanulják a tárgyak helyes használatát, elrakását.

Az **5 – 6 - 7** évesek szimbolikus játékában otthoni élményeik hatására legjellemzőbb a családjáték, melybe a kisebbeket is bevonják. A vegyes csoportokban lehetőség van arra is, hogy a kisebbek és a nagyobbak elkülönülten játszanak, de arra is, hogy a különböző életkorú és fejlettségű gyermekek sokszínű, gazdag szimbolikus játékot játszanak a nagyok irányításával. Az együttes játékban az óvónő lehet egyenrangú társ, ötletadó, irányító, irányított vagy mintaadó modell. A mintaadás a gyermekeket utánzásra készíti.

A rendszeres, ismétlődő meseélmény megjelenik a **dramatikus játékban**.

A szereplési, mássá változási vágy, az élmények, kellékek hatására szívesen vállalják a szerepeket a gyermekek. A választás és a vállalás önkéntessége önkifejezésre készíti.

A **bábozás** az óvodában először óvodapedagógusi előadásban jelenik meg. A gyermeki önkifejezés egyik formája is. Termékekből, különböző anyagokból szívesen barkácsolnak a gyermekek. A kész báb beszédre készíti. Állandó helye van a paravánnak és a báboknak, és kedvük szerint választhatják a gyerekek.

A szerepjáték és a dramatizálás mellett megjelenik a **konstruáló játék**, melyben átélhetik az alkotás örömét. Később képessé válnak arra, hogy bonyolultabb alkotásokat hozzanak létre, összekapcsolják a különböző anyagokat, eszközöket.

A nagyobbaknál a szabályjátékok is előtérbe kerülnek. Szívesen játszik az egyszerű szabályokhoz kötött ügyességi játékokat. Buzdítjuk őket, hogy irányítást, szervezést is vállaljanak.

A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játékban

A játék számtalan lehetőséget biztosít a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására. A felnőtt minta itt is modellértékű, a szókapcsolatok, hangsúlyt, hangerő, hanglejtés tekintetében. Anyanyelvi játékokkal az artikulációt, szókincset, kifejezőképességet fejlesztjük.

Az óvodapedagógus játéksegítő módszerei

Törekszünk arra, hogy az irányítás, segítség, a játékot követő legyen.

Elmélyült, nyugodt játék esetén szemlélő, engedő, támogató.

Kisebбекnél, vagy szükség esetén játék kezdeményező, modellnyújtó társ a felnőtt.

Szükséges a beavatkozás, ha a gyerekek veszélyeztetik egymás épségét, játékát.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni.
- ❖ Játékaikban dominánsan jelentkeznek a szimbolikus játékok.
- ❖ Az ismert meséket, többször dramatizálják, bábozzák.
- ❖ Bonyolult építményeket képesek kreálni.
- ❖ Élvezik a szabályjátékokat és képesek a normák betartására.
- ❖ Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok, különös tekintettel a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében.

5.2. Játékos tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodai játékos tevékenységek szervezésének elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodában a tanulás jelentős részben utánzások, spontán és szervezett tevékenység. Pedagógiai szempontból fontos, hogy a különböző tevékenységekben minden gyermeknek legyen lehetősége a felfedezésre és a felfedezés örömeinek átélésére.

A gyermeki tanulás az óvodai élet összetett tevékenységrendszerében jön létre. Minden fejlesztés csak életkorra jellemző fő tevékenységben végezhető eredményesen, így óvodáskorban a tanulás valódi terepe a játék. A gyermek játék közben tanul, és tanulás közben játszik. Az értelmi képességek: az észlelés, érzékelés, emlékezet, gondolkodás, figyelem a játékon keresztül fejlődik. Cselekvés közben készségeket, jártasságot szerez, gyarapszik a tudása, erősödik a kreativitása, ezt kiegészíti a felnőtt által irányított, szervezett megfigyelés, tapasztalatszerzés, az utánzások tanulás és a spontán megismerés.

Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során építi a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire. A differenciáló pedagógiai módszerek alkalmazásaival nagy figyelmet fordít a tehetség gondozásra, és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítására.

Az óvodapedagógus a tevékenységekben megvalósuló tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermekek személyiségének kibontakoztatását.

Csoportjainkban a játékidőben szervezett tevékenységek úgy zajlanak, hogy közben nincs

játék elrakás, a gyermekek a tevékenység befejezése után folytatják a megkezdett játékot. Kezdeményezéseinket körültekintően szervezzük, hogy helye és ideje ne zavarja meg az elmélyült játékot. A konkrét szervezést igénylő, kötött időpontú foglalkozások kivételt képeznek (testnevelés, színház - mozilátogatás, ünnepek, jeles napok).

Tanulási módszerek

A tanulási módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi - lelki állapota, érdeklődése befolyásolja. Alapvetőnek tartjuk, hogy a játékoság, a közvetlen tapasztalatszerzés, cselekvés megjelenjen a tevékenységekben. A szervezett tanulást 5-35 perces csoportos foglalkozások keretében valósítjuk meg.

Új, a tanulást segítő technikákat alkalmazva fejlesztjük a gyermek személyiségét. Ilyen a csoportmunka, a gyermekektől érkező ötletek megvalósítása, a projektterv.

A gyermeki érdeklődést, kíváncsiságot, tudásvágyat, pozitív megerősítéssel, személyre szóló értékeléssel, dicséréssel, sikerélményhez juttatással fokozzuk.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére

A gyermek belép a lassú átmenetnek az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

5.3. Verselés, mesélés

A tevékenység célja: A gyermek érzelmi, értelmi és etikai fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a mágikussággal, a csodákkal teli meseélmények segítségével, és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Népi mondókák, dúdoló, versek mondogatásával járuljon hozzá a gyermek érzelmi biztonságának a kialakulásához
- Biztosítson lehetőséget a gyermekek számára az önálló vers-és mesemondásra, az önkifejezés kibontakoztatására
- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása. A (2,5) 3-6-7 éves korban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok).
- A gyermek nyelvi képességének fejlesztése a versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal.
- A mesék a versek elbűvölően gazdag világa ébressze rá a kisgyermeket a szó, a betű hatalmára és ezzel együtt művészi élmény részese legyen.

A népi gyermek versek, a népmesék, és a gyermekirodalom lírai és prózai alkotásai az anyanyelvi nevelés fontos eszközei, valamint az érzelmi alap megteremtői az irodalom szeretetéhez.

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt ritmikus szavak, mondatok hallgatása, mondogatása örömet jelent a gyermek számára. A jó mesélést, versmondást a gyermek vidám szórakozásnak, jó játéknak érzi. Ha élményei mélyek, maradandóak akkor újból és újból át akarja élni a mese cselekményét, a vers hangulatát.

A mese-, a versmondáshoz meg kell teremtenünk azt a sajátos légkört, amely elősegíti az élményszerzést. Ennek melegségét a felnőtt és a gyermek meghitt kapcsolata biztosítja, derűjét, izgalmát a felnőtt mesélési kedve fokozza. Így válik a versmondás és a mesélés a

kisgyermeket is megérintő művészi élménnyé.

Fontosnak érezzük, hogy a mesét, a verset, könyv nélkül mondjuk a gyermeknek. Nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy a népmese nyelvezetét igyekezzünk a gyermekek számára hitelesen közvetíteni. Egy – egy mesét többször elmondunk a gyermekeknek. Mesélés közben nem szemléltetünk, mert ezzel akadályozzuk a “belső képek” megjelenítését.

A mese nyelve gazdagabb mint a köznapi nyelv. Különösen a népmese nyelve, amely találó nyelvi fordulataival, ízességével, ötletességünknek és gondolkodásunknak a kifejezője. Mérei - Binet szerint: *“A mesét a gyermek azért szereti, élvezi és érti, mert a mesei elemek és fordulatok megfelelői azoknak a gondolati, indulati, szemléleti vonásoknak, amelyek a lelki fejlődés korai szakaszaiban jellegzetesek”.*

Az irodalmi anyagunk összeállításánál a kisgyermek értelmi és érzelmi fejlettségét vesszük figyelembe. Elsődleges forrásunk a magyar népmesék és gyermekmondóka gyűjtemények. Az elbeszélések, történetek is megtalálhatók repertoárunkban. Ezek témája rendkívül változatos. A szépirodalom eszközeivel, az életkori sajátosságok figyelembevételével mondják el mindennapi életünk jelenségeit, történeteit. Fontosnak érezzük, hogy elsősorban klasszikus és kortárs írók, költők műveiből is válogassunk, és ezeket az irodalmi alkotásokat közvetítsük a gyermek felé. (Móra F., Mészöly M., Kormos I., stb.)

Kiscsoporttól kezdve nagy hangsúlyt fektetünk a bábozásra. A nagyobbak már önállóan képesek dramatizálni kedvenc meséiket.

Óvodai verseinket három rétegből válogatjuk:

1. A népi gyermekköltészet

- a. A felnőtt mondókái a gyermek szórakoztatására, vagy tanítására.
(felnőtt mondja a gyermeknek)
- b. A gyermekek versei, mondókái, játékos rigmusai
(a gyermekek maguk mondogatják)

2. Műköltészeti alkotások (klasszikus és kortárs)

3. Válogatás a roma nemzetiség irodalmából

a. A felnőttek mondókái

- Altatódalok (anya + gyermek kapcsolat megjelenése)
pl.: Tente-baba, Csicsíja - bubája
- Ujjkiolvasók
pl.: Kerekecske, dombocska
- Lovagoltatók
pl.: Gyí paci paripa...
- A cselekvésre, önálló játéktevékenységre buzdító mondókák, guggolók, táncoló forgást, pörgést kiváltó mondókák
pl.: Gyertek lányok játszani
- Hintáztatók
pl.: Hinta, palinta...

b. A gyermekek versei, mondókái

• Naphívogatók	pl.: Süss fel Nap...
• Állathívogatók	pl.: Csiga-biga gyere ki...
• Állathangutánzók	pl.: Kot, kot...
• Hunyók, fogók, választó kiszámolók	pl.: Egy, kettő...
• Halandzsázó kiszámolók	pl.: Éni, néni...
• Nyelvgyakorló mondókák	pl.: Répa, retek...
• Sebes mondások	pl.: Hátamon a zsákom...
• Jeles napokhoz fűződő köszöntők	pl.: Jó reggelt, jó reggelt...

2. Műköltészeti alkotások

Az igazán művészi gyerekvers felnőttek és gyermeknek is egyaránt esztétikai élmény. A hagyományos lírai műfajok közül a gyermekköltészetben a leggyakoribb a dal, amely a pillanat hangulatát közvetlenül kifejezi.

Az érzelmekre ható szép gyermekversek hallgatása, mondogatása során a gyermek olyan élmény részesévé válik, amely elősegíti az egész személyiségének formálódását és esztétikai kultúrájának fejlődését.

A műköltészeti alkotásokat főleg nagy klasszikus és kortárs költőink műveiből válogatjuk. (Weöres S., Kányádi S., Csoóri S.)

A mese, a vers, a bábozás, a dramatikus játék a nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze. Megtanulják a magán és mássalhangzók helyes ejtését, megfelelő artikulációját. Szókincsük, kifejezőképességük bővül, fejlődik. A bábjátékban és a dramatikus játékban megjelenik a szabad önkifejezésük is.

3. Roma nemzetiségi irodalom

Óvodánkban jelen vannak a roma nemzetiséghez tartozó gyermekek is. Nevelőmunkánk során integráltan, magyar nyelven valósítjuk meg a kisebbségi nevelést. Ennek megfelelően megismertetjük a gyermekeket roma írók, költők néhány versével, illetve roma mesékkal.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek szívesen ismétlik a verseket, rigmusokat.
- ❖ Várják, igénylik a mesehallgatást.
- ❖ Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak az óvoda kiscsoportosainak, illetve önmaguk szórakoztatására is.
- ❖ Megjegyznek 10 - 14 gyermekmondókát, 6 - 8 verset, 15 - 20 mesét.
- ❖ Tudnak meséket, történeteket, kitalálni és azt mozgással megjeleníteni, kifejezni.

5.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zenei nevelés célja: A közös éneklés, a közös mozgásos játék örömeinek megéreztetése ami fejleszti a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- A (2,5) 3 – 6 - 7 éves korban tervezhető jellegzetes tartamok biztosítása. Ezenkívül a tevékenység szervezeti formáinak biztosítása. A gyermek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal.
- Megismertetni a gyermekeket az énekes népi játékokkal, és az igényes kortárs művészeti alkotásokkal.

“A zenei nevelés elsősorban a művészeti nevelés körébe tartozik, az érzelmeken keresztül hat a gyermekre. Felkelti a gyermek zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését és esztétikai fogékonyságát. Hatására a gyermek szeret énekelni, játszani, dúdolgatni és szívesen hallgat zenét”.

Fontosnak tartjuk, hogy **sokat énekeljünk** a gyermeknek. Hiszen a gyermek utánzás útján tanul, így a sokszor hallott dallomat később már ő is dúdolgatja, énekelgeti.

Kodály, az éneklést tartotta az aktív zenélés legtermészetesebb módjának, az óvodában a gyermekeket mondókákkal, énekes játékokkal, komponált gyermekdalokkal ismertetjük meg. A mondókák, énekes játékok zenei anyanyelvünk művészi értékei.

A gyermek zenei tevékenységeiben a mozgás és a zene együtt jár. Amikor a dalokat kiválogatjuk a ritmikai, dallami és a formai szempontokon kívül a szöveg tartalmára, a dalokhoz tartozó játékokra, mozgásra és a gyermektáncra is figyelmet fordítunk.

Figyelembe vesszük az életkori és az egyéni sajátosságokat is, valamint szem előtt kell tartanunk a fokozatosság elvét. Kodály hangsúlyozza, hogy a tiszta éneklés tanítását a pentatóniával és annak részeivel kell kezdenünk, (lá-szó-mi, szó-mi-dó, mi-ré-dó). Kiscsoportban a gyermekeket először olyan dallamokkal ismertetjük meg, amelyek lefelé haladnak, hiszen ezt a gyermekek könnyebben elsajátítják, (mi-mi-mi-ré-mi-lá, harcsa van a vízbe).

A dalanyag éves összeválogatásánál a megfelelő arányokra is figyelünk, (mondókák, dalos játékok, műdalok).

Mivel az óvodás gyermek legfontosabb tevékenysége a játék, a zenei nevelésben is ezt tartjuk szem előtt. Ezért több olyan dalt választunk ki, amelyek játékhelyzetekhez kapcsolódnak, és kevesebbet az évszakokhoz, ünnepekhez kapcsolódó dalokból. A gyermekek a jóízű játékok közben közvetve szerzik meg a zenei készségeket és ismerik meg az alapfogalmakat, (halk - hangos, lassú - gyors, egyenletes lüktetés, ritmus, stb.)

A mondókák szövege, játékos szavaknak, szótagoknak a ritmikus összecsengése. A mondókákhoz mindig mozgás párosul. Ezek arc - kéz - ujj - lovagoltatók - hintáztatók – kiolvasók, stb.

Nagy szerepet kap zenei nevelésünkben a zenei élménynyújtás. A zenehallgatás anyagát főleg Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában c. kiadványából állítjuk össze, illetve válogatunk a roma nemzetiség zenei anyagából is.

A zenei ízlésformálást már óvodáskorban kell elkezdenünk. Kodály szerint: - *“A korán fejlesztett jó ízlés nehezen rontható el később. Ezért ügyeljünk az első benyomásokra. Az egész életre kihatnak”.*

Sokat énekelünk, furulyázunk a gyermekeknek. Próbálunk szülőket, nagyszülőket is bevonni a közös éneklésbe. A zeneiskola növendékeit is meghívjuk egy-egy hangszeres előadásra, rövid koncertre.

A zenei élmény nyújtása mindennapos óvodánkban. Arra törekszünk, hogy minél többféle tevékenységhez kapcsolódjon.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- ❖ A gyermekek gátlások nélkül egyedül is tudnak énekelni.
- ❖ Tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra.
- ❖ Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat.
- ❖ Tudnak ritmust, dallamot rögtönözni.
- ❖ Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- ❖ Zenei kreativitásuk kialakul.
- ❖ A zenélés az éneklés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységeinek.

5.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A tevékenység célja: Gyermekeink élmény és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezésére ösztönzése a tér - forma - szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Gyermekeink alkotó, alakító tevékenységének feltételeit megteremtve, vizuális tevékenységük tartalmát, minőségét fejlesszük.
- A tevékenység szervezeti formáinak, változatos eszközeinek biztosítása az egész nap folyamán.
- Megismertetni a gyermekeket – különös tekintettel a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal és a változatos technikák alapelemeivel.
- Műalkotások, népművészeti elemek megismertetése.

A rajzolás, festés, mintázás, kézmunka komplex, sokrétű nevelési terület. A személyiségfejlődést a cselekvés, egyéni tapasztalatszerzés útján segíti elő.

Fontos, hogy az ábrázolás bármilyen formája (rajzolás, festés, mintázás) élményen alapuló, örömteli tevékenység legyen és az alkotás feszültsége vegye körül gyermekeinket. Csoportjainkban kialakított, ábrázoló sarkokban, a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő, könnyen hozzáférhető eszközök mindig gyermekeink rendelkezésére állnak. A sokféle praktikus és esztétikus eszközzel fokozatosan ismertetjük meg őket, kedvet ébresztve kipróbálásukra (ceruzák, kréták, filc, fapálca, különböző vastagságú ecsetek, stb.) A tevékenységek során tapasztalatokat szereznek az egyes anyagok tulajdonságairól, alakíthatóságáról (nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva, agyag, gyurma, lisztgyurma, sógyurma).

Az eszközök biztonságos kezelését egyénileg ismertetjük meg gyermekeinkkel. Nagy figyelmet fordítunk a természetes anyagok használatára. Közös élményen alapuló kirándulások, élményszerző séták alkalmával gyűjtjük be őket (kukorica, gesztenye, csuhé, zöldségek, gyékény, szalma, vessző, szárazvirág, moha, levelek, bogyók).

A természetes anyagokat felhasználva gyermekeink képesek a játékeszközök készítményeinek technikáit utánzás útján elsajátítani és játékaikban elképzelésük alapján változatosan felhasználni. Saját élményeiken alapuló cselekményes témáikban - mesék, versek, énekes

játékok, ünnepek, jeles napok eseményábrázolásai - készek az ismert, sokféle technika alkalmazásával sokszínűen változatosan tevékenykedni.

Megismerkedhetnek a városunkban megtalálható műalkotásokkal: a Kisfaludy Múzeum szép mívű tárgyaival, festményeivel, a művelődési ház időszaki kiállításával, templomaink freskóival és a még fennmaradó népi kismesterségekkel. A Fazekas Múzeum népművészeti tárgyai, kosárfonó, fafaragó értékei is gazdagítják gyermekeink mindennapi, hagyományos élményeit. A helyi hagyományokra épülő és ebből táplálkozó jeles ünnepekhez kötődő eszközök, jelképek elkészítésében is szívesen tevékenykednek, önállóan és közösen. (Mézeskalács gyúrása, díszítése, májusfa felszalagozása, adventi koszorúk készítése, húsvéti zöldág díszítés, tojások festése írókával, farsangi maszkok készítése, karácsonyi fenyőfadíszek készítése, kicsiknek és szüleiknek ajándékkészítés).

Gyermekeink önállóan hoznak létre építményeket a legkülönbözőbb anyagokból és eszközökből. Ezeken a játékokon keresztül fejlődik téri tájékozódásuk. Megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat szereznek munka közben is, így gazdagodik térfogalmuk, színeképzetük. A maguk által létrehozott képekben, eszközökben, tárgyakban jelen van az elkészítés öröme, s így bátran, örömmel beszélnek alkotásaikról.

Ovi-galériában évszakonként megrendezett kiállítások bemutatják óvodásaink, volt óvodásaink munkáit és a helyi amatőr művészek alkotásait is. Kiállítások alatt kisebb csoportokban találkoznak iskolásokkal, művészekkel és szüleikkel, nagyszüleikkel több napon keresztül gyönyörködhetnek az alkotásokban.

A tapasztalási és élményanyag feldolgozását minden nap játékba integrálva, egy héten egyszer pedig tudatosan, irányítottan, mikrocsoportokban szervezzük. Így lehetőségünk nyílik az egyénenkénti ötletadásra, technikai segítségnyújtásra a hátrányos helyzetűek felzárkóztatására.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- ❖ Képzésben egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elépzéseiket, igényük van önkifejezésre.
- ❖ A kezdeti hátrányokkal induló gyermekek is eljutnak arra a szintre, hogy képesek lesznek esztétikai élményeket befogadni, környezetüket esztétikusan alakítani, kialakul igényességük és képesek az önkifejezésre.
- ❖ A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- ❖ Örül alkotásának és a közösen elkészített kompozíciónak.
- ❖ Plasztikai munkáik egyénileg részletezőek.
- ❖ Téralkotásban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködőek.
- ❖ Rácsodálkoznak a szép látványára, tudnak gyönyörködni benne.
- ❖ Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásról.

5.6. Mozgás

A tevékenység célja:

- gyermekeink rendszeres, természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése, játékos formában,
- tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a szabad mozgáskedvük,
- minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk, hogy egyéni szükségleteiknek, képességeiknek megfelelően részt vegyenek az egészségfejlesztő játékos tevékenységekben.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek egészségfejlesztés érdekében rendszeres, mindennapos mozgás biztosítása
- Lehetőség szerint minél több időt töltsenek a szabad levegőn
- A (2,5) 3 – 6 – 7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása.
- A különböző szervezeti formák megteremtése, gyermekeink mozgásszükségletének érdekében.

Óvodánk nagy udvarral és tornateremmel rendelkezik, így változatosan alkalmazhatjuk a **mozgásos tevékenységek**, játékok színes “skáláját”.

Gyermekeink egészséges testi és mozgásfejlesztését (nagymozgások: járás, futás, kúszás, mászás) szolgálják a heti egy alkalommal szervezett, irányított mozgásos játékok. Különös figyelmet fordítunk a napirendünkbe beépülő **mindennapos mozgás** tervezésére, és szervezésére, ezzel is hangsúlyozva óvodai nevelésünkben a mozgás fontosságát. Szervezett foglalkozásaink, a spontán, szabad játék keretében végzett mozgásos tevékenységek, az udvari játék és a kirándulások segítik gyermekeink szervezetének, teherbíróképességének fejlődését, egészségének megóvását.

Jól feszerelt tornatermünk lehetőséget biztosít a nagymozgások és finommotorika fejlesztésére egyaránt. Lehetőség van arra is, hogy szükség szerint a csoportszobákba is bekerüljenek ezek az eszközök egy időre (pl. mozgáskotta elemei, testhengerek) Mozgásos tevékenységeinket az eszközeinket gyermekeink életkorához, fejlettségi szintéhez, csoportjaink összetételéhez válogatjuk. A tornaszerek sokszínűbb használata, az egyéni fejlettségi szintek fenntartására vagy fejlesztésére, a teherbíróképesség növelésére, a mozgásos játékok és a zenére való mozgás megszerettetésére nyújt jó lehetőséget.

Fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink egyéni képességeik és igényeik szerint mozogjanak. Sokszínű gyakorlatanyagunk utánzáson alapuló mozgásos anyagát, gimnasztikai elemekből építjük fel.

Gyermekeink számára biztosítjuk a rendszeres jó hangulatú mozgást, melyet időnként zenével teszünk változatosabbá.

Fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- ❖ A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzéke, összerendezett, mozgása kialakult.
- ❖ Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- ❖ Betartják a szabályokat a különböző ügyességi játékok játszásakor.
- ❖ Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- ❖ Szeretnek futni
- ❖ Tudnak helyben labdát vezetni.

5.7. A külső világ tevékeny megszerettetése

A tevékenység célja: A gyermek tevékenysége során szerezzen tapasztalatokat közvetlen és tágabb környezetéről alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a természeti és társadalmi

környezet értékei iránt. A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Kirándulások, séták szervezésével tegye lehetővé a közvetlen természeti környezet megismerését, alapozza meg a szülőföld szeretetét és védelmét
- Töltse meg tartalommal a környezet védelmével kapcsolatos jeles napokat
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.
- Elegendő alkalom, hely, idő és eszköz biztosítás a tapasztalat-és ismeretszeréshez
- A fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartás megalapozására, a környezethez való pozitív érzelmi viszony kialakítására.
- Környezet védelmére nevelés.

A (2,5) 3 – 6 – 7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása

A **(2,5) 3 - 4 éves** gyermekek az óvoda elfogadása után megismerkednek, tapasztalatokat szereznek közvetlen környezetükről. A tapasztalatok segítik őket, hogy biztonságban érezzék magukat, megszeressék környezetüket. Megismerkednek az óvoda csoportjaival, dolgozóival, az óvoda udvarával, majd utcájával. Figyelik az évszakok szépségeit, színeit, jellegzetességeit, időjárását, növényeit. Gyűjtsenek terméseket, leveleket, kavicsokat, évszakokra jellemző képeket. Beszélgessenek a környezetben látható formákról, nagyságbeli mennyiségi jellemzőkről.

A téli időszakban tegyük lehetővé, hogy a gyermekek maximum 5-10 perces vadállatokról készült videofelvételt megnézhesse.

A **4 - 5 éves** gyermekekkel már az óvoda utcáján túl is szervezhetünk élményszerző sétákat. A természet változásait legjobban a kirándulások, séták alkalmával tudjuk megfigyeltetni. Közös családi kirándulásokat szervezünk és közösen tevékenykedünk. Pozitív hatása óriási! Helyi lehetőségeink nagyon gazdag élményanyagot tudnak nyújtani (várkert, vár, váralja) ezekhez.

A gyermekek jelezzék az évszakokat bemutató jeltáblákon az évszakok jellegzetességeit, az időjárás változásait. Képesek legyenek észrevenni a természet szépségeit, gyönyörű pillanatait. Keressenek összefüggéseket az időjárás és az emberek tevékenysége között. Gyűjtsenek terméseket és ezeket közösen dolgozzák fel.

Végezzenek a csoportban rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtását. Közösen készítsenek albumot az évszakokról gyűjtött képekből.

A **családi kirándulások** mindig nagy élményt jelentenek a gyermekeknek. Év elején a szülőkkel megbeszéljük kihez mehetünk szüretelni, terméseket betakarítani, állatokat megfigyelni, kirándulni.

A gyerekekkel látogatást teszünk az óvoda környezetében lévő intézményekben: (cipésműhely, orvosi rendelő). Séták közben gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait, ismerjék meg a személy- és teherszállító járműveket.

A téli időszakban tekintsenek meg 10-15 perces vadállatokról szóló videofelvételt. Az **5 – 6 – 7 éves** gyermekek ismerjék meg városunk nevezetességeit, helyi jellegzetességeit. Szervezzünk kirándulást a "Fehérkövek" lábához, a Váristállóhoz és a Palota kertbe! Az

utóbbi években egyre gyakrabban jelentkező kullancsveszély miatt erdőbe, vagy fokozottan fertőzött területre nem visszük a gyermekeket, ill. védekezünk a veszély ellen. (pl.: spray, tableta, öltözködés).

A séták során a természet által elhullatott terméseket, leveleket, ágakat, kavicsokat, tollakat gyűjtögetünk. Ezeket a csoportokban kialakított természet kincseit őrző sarokban helyezük el, ill. különböző módon hasznosítjuk (termésbáb, játékeszköz, hangszer, képek, gyógytea stb.).

Arra törekszünk, hogy a gyermekek megfelelő módon viselkedjenek a természetben, szeressék és védjék azt. Fontos feladat a környezet élőlényeivel szembeni pozitív magatartást kialakítása. A nagyobb gyermekek ismerjék meg a természetvédelem, a védett állatok, védett növények fogalmát, jelentését is. Ennek érdekében nem hozunk a csoportba olyan állatot, növényt, amelyet természetes lelőhelyén is megfigyelhetünk (giliszta, csiga, katicabogár, stb.). Megismertetjük őket a szelektív hulladékgyűjtés és a komposztálás jelentőségével és gyakorlatával.

Az óvodai környezet alakítása folyamatos tevékenységet jelent. Nyújtsanak segítséget az udvaron és a kertben végzett tevékenységekben. A veteményeskertben célszerű olyan zöldségféléket termesztetni, amelyeket étkezéseikhez elfogyaszthatnak a gyermekek.

A virágoskertben a gyermek- és népdalokban előforduló növények is helyet kapnak (gyöngyvirág, pünkösdi róza, stb.). Szaporítsunk tőosztással, magvetéssel növényeket. Ismerjenek meg néhány vadon termő gyógy-, ill. fűszernövényt, ezekből gyűjtsünk is. Közös a szülőkkel együtt szervezzük meg a tavaszi nagytakarítást- szeméthyűjtési akciót és a Madarak fák napját (május 10.).

A gyerekekkel látogatást teszünk néhány munkahelyre (pl.: pékség, bolt, iroda), ahol szüleik dolgoznak. Látogatást teszünk középületekbe: Kisfaludy Múzeum, templomok, könyvtár, mozi, színház, iskolák, vasútállomás).

Ismereteket szereznek a szárazföldi-, vízi-, légi közlekedésről.

A gyermekeknek legyen lehetősége érdeklődésük szerint többször megnézni állatokról szóló videofelvételeket.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

A gyermekek fejlesztése minden korosztályban az aktuális téma ismeretében rugalmas szervezeti keretek között történik.

Hetente egy természeti - emberi - tárgyi - környezeti téma megfigyelését tervezzük. Évszakonként egy - két alkalommal hosszabb kirándulást, sétát szervezünk, ha lehetőség szerint a szülők bevonásával.

A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során

A tapasztalatszerzés során biztosítjuk a gyermekeknek az önálló véleményalkotás lehetőségét. Kérdezzenek, megfigyeléseiket osszák meg velünk. Gyakorolják a mindennapi élet szabályait valós élethelyzetekben: köszönést, bemutatkozást, megszólítást, a szándékok kifejezését.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét, óvodájuk nevét.
- ❖ Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- ❖ Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségükben.
- ❖ A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket,

- esztétikai alkotásokat.
- ❖ Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.
 - ❖ Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
 - ❖ Meg tudják számlálni környezetük tárgyait legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
 - ❖ Megkülönböztetik a jobbra - balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl.: alá, fölé, közé stb.).
 - ❖ Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszéd.
 - ❖ Vigyáznak környezetük tisztaságára, megóvására.
 - ❖ A gyermekeknél kialakul a kötődés szülőföldjükhöz, ismerik szűkebb – tágabb környezetüket, tolerálják az élőlények közötti különbözőségeket, fontosnak tartják környezetük védelmét, a takarékossgot (víz, energia, papír) szelektív hulladékgyűjtés.

5.8. Munkajellegű tevékenységek

A tevékenység célja: A gyermekek örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység közben szerezzenek ismereteket, tapasztalatokat környezetükről és alakujanak ki olyan készségeik, képességeik, tulajdonságok, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A különböző típusú, munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása.
- Folyamatos, konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést tesz.

Az óvodások **munkajellegű tevékenysége** a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagunkért és a közösségért végzik. Kezdetben az óvodapedagógus segítségével, a munkafázisok sorrendiségének megismertetésével, később önállóan, öntevékenyen végzik. Fontosnak tartjuk, hogy az óvodapedagógus értékelése buzdító, megerősítő jellegű legyen, ezzel is elősegítve, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.

Mindhárom korcsoportnál nagy jelentőségű az önkiszolgálás, testápolás, öltözködés, étkezés, környezetgondozás. A kisebbek az óvodapedagógust figyelve, örömmel vesznek részt a növények gondozásában, az alkalomszerű munkákban, teremrendezésben, udvartakarításban.

Alkalomszerű munkák: a játék helyére rakása, csoportterem átrendezése, a tevékenységekhez használt eszközök kiosztása, összerendezése, az öltöző és a mosdó rendjének megőrzése.

Az alkalomszerű munkákat a gyerekek önálló vállalkozás alapján végzik, dicséret és elismerés hatásával próbáljuk elérni, hogy a gyermekek szívesen vegyenek részt a munkában, koruknak és képességeiknek megfelelően.

Az óvoda kiskertjének gondozásában is részt vesznek a gyermekek életkoruknak megfelelő formában.

Az óvoda gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a naposi munka, amit akkor

célszerű bevezetni, ha a gyermekek készségszinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. A nagyobbak közösen döntenek el a munkamegosztást.

A **naposi munkát** az egyes csoportokban a kialakult szokásrend alapján végzik a gyermekek. A vegyes összetételű csoportokban a nagyobbak példaadása ösztönzően hat a kicsikre. Helyes mintaadással próbáljuk elérni, hogy gyermekeink igényesek legyenek külső és belső környezetük alakításában, megtartásában.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- ❖ A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- ❖ Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- ❖ Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- ❖ Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- ❖ Szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában.
- ❖ Örömmel segítenek a kisebbeknek.
- ❖ Szeretnek meglepetést készíteni a kisebbeknek, szüleiknek, az óvoda dolgozóinak és az óvodát segítő iskolásoknak, felnőtteknek.
- ❖ Szívesen vállalnak feladatokat a közösségért.

6. A PROGRAM KAPCSOLATRENDSZERE

Az óvoda és a család

Az óvodának a legfontosabb kapcsolata a család. Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A család és az óvoda között kölcsönös szoros kapcsolat van.

Már a gyermekek óvodába lépése előtt családlátogatást végzünk, később lehetőséget adunk a szülővel történő beszoktatásra. Az év során folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket a fontosabb eseményekről, a gyermekkel kapcsolatos észrevételekről.

A kapcsolattartás formái: egyéni beszélgetések, szülői értekezletek, nyílt nap (a szülők igénye szerint), közös rendezvények, ünnepek, kirándulások, munkadélutánok stb.

Nagy hangsúlyt fektettünk arra, hogy az óvoda és a család kapcsolata nyitott és zavartalan legyen.

Az önkormányzat

A Képviselő-testület tagjai minden évben betekintést nyerhetnek rendezvényeinken keresztül óvodánk életébe. Az óvodában végzett szakmai munkáról beszámoló formájában is tájékoztatjuk a fenntartónkat. Az önkormányzat dolgozóival napi kapcsolatban vagyunk, napi feladataink megoldásában ők is segítségünkre vannak.

Nemzetiségi önkormányzat

A roma nemzetiségi önkormányzattal szűség szerint tartjuk a kapcsolatot. Támogatják az óvodában folyó roma kisebbségi nevelést. Az önkormányzat elnökét meghívjuk rendezvényeinkre, az óvoda képviselője is részt vesz a nemzetiségi rendezvényeken.

Óvoda és az iskola

A gyermekek zavartalan iskolakezdése érdekében jó kapcsolatot alakítottunk ki az iskolával, az óvoda nyitott és kezdeményező ebben a kapcsolatban. Nevelési év végén a nagycsoportosokkal látogatást teszünk az első osztályokba. Később az óvodapedagógusok meglátogatják volt óvodásaikat, az első osztályban. Iskolások műsorával az óvodai ünnepeket színesítjük. Kölcsönös nyitottságra, érdeklődésre törekszünk. .

Részt veszünk egymás rendezvényein. (Suli-galéria, Ovi-galéria, ünnepek)

Együttműködésünket folyamatosan szélesíteni kívánjuk. Növeljük egymás látogatásával, mindkét felet érintő problémák esetében, egymás programjának kölcsönös megismerésével.

Az óvoda és a művészeti iskola (zene)

Városunkban zeneiskola működik. Évszakonként a gyermekeket közös koncertekre visszük a zeneiskolába, és meghívjuk a zeneiskola növendékeit intézményünkbe hangszerbemutatóra, ill. zenei előadásokra.

Az óvoda és a közművelődési intézmények

Nevelési feladataink színes, sokoldalú megoldása érdekében fontosnak tartjuk a tartalmi kapcsolatot a környezetünkben működő közművelődési intézményekkel. Múzeumba, színházba évente egyszer, moziba gyakrabban járunk, pedagógiai kontrollal. A művelődési ház időszakos kiállításait a nagyobbakkal megtekintjük, pl.: képzőművészeti, fafaragói, kézimunka kiállítások.

Kapcsolat külső intézményekkel

Nevelési feladataink színes, sokoldalú megoldása érdekében fontosnak tartjuk a tartalmi kapcsolatot a környezetünkben működő közművelődési intézményekkel. Rendszeresen látogatjuk a városi mozit. Bábszínházi előadásokra visszük a gyermekeket. (Pegazus-Bábszínház)

A Művelődési Ház időszakos kiállításait a nagyokkal megtekintjük. A gyermekkönyvtárral folyamatos az együttműködés, de ezt még tovább szeretnénk gazdagítani.

Kapcsolat a Pedagógiai szakszolgálattal

A nevelési tanácsdóval folyamatos kapcsolatban állunk. A szakszolgálat munkatársai minden év szeptemberében felmérést végeznek a tanköteles gyermekek körében és kiszűrik azokat a gyermekeket, akiknek szükségük van a szakszolgálat segítségére.

Az óvodapedagógusok és a tanácsadó munkatársai megbeszélik a problémákat.

Az iskolai beíratás előtt a iskolaérettségi vizsgálatokat végeznek.

Kapcsolat a gyerekjóléti szolgálattal

Napi kapcsolatban vagyunk a szolgálat munkatársaival.

A hátrányos és halmozotán hátrányos helyzetű gyermekekkel kapcsolatos felmerülő problémák megoldásában a gyermekjóléti szolgálat segítségét kérjük. Az esetmegbeszélések, konferenciák segítik a közös munkát. Rendszeresen látogatjuk egymás programjait.

Kapcsolat a védőnői szolgálattal

A védőnők, a szülő hozzájárulásával rendszeresen ellenőrzik, vizsgálják óvodásainkat. Munkájukkal igyekeznek úgy az óvodai, mint a családi nevelést segíteni. A gyermekorvos hetente ellátogat az óvodába, de a státusvizsgálatokat a háziiorvosi rendelőkben végzik. A védőnők tevékenyen részt vesznek az egészséghetek programjaiban, valamint az óvoda rendezvényein. Minden nevelési év elején elkészítik munkatervüket, melyet rendelkezésünkre bocsátanak.

Az óvoda egyéb kapcsolatai

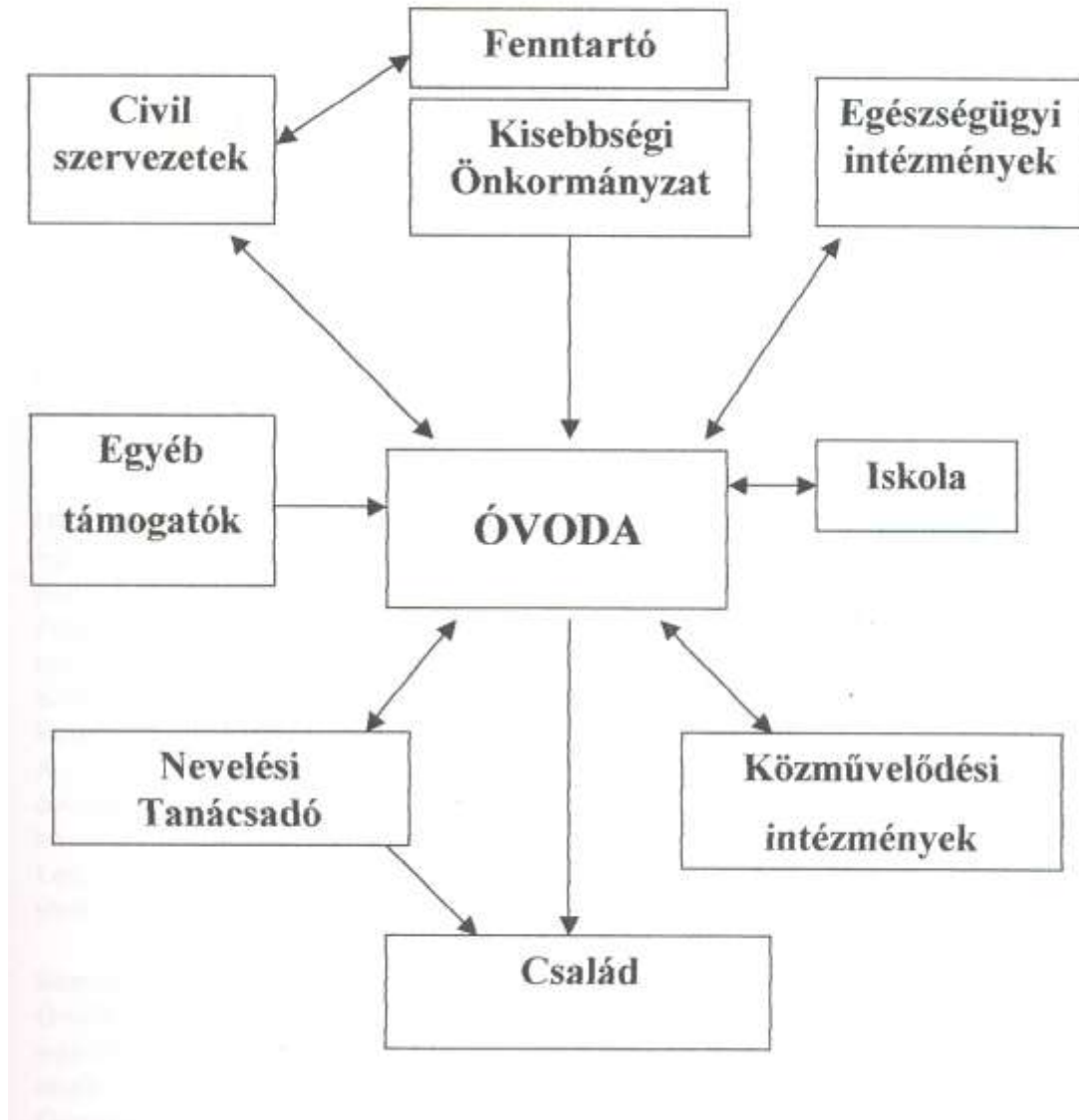
Óvodánk több helyi vállalkozó támogatását élvezi. Gyermeknap programunkat évek óta a vár bérlője biztosítja, ingyenes várlátogatás, lovaglás formájában. Időszakonként süteményt és édességet kapunk a vendéglátóipari vállalkozóktól.

Ezenkívül lehetőségeik szerint rajzpapírral, barkácsanyaggal, társadalmi munkával segítik óvodánkat a többi vállalkozók ill. intézmények.

Törekszünk a más óvodákkal való szakmai kapcsolat kiépítésére.

Igyekszünk jó kapcsolatot ápolni a civil szervezetekkel, alapítványokkal.

ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE

7. A PROGRAM FELTÉTELRENDSZERE

Személyi feltételek

Az óvodai program eredményes megvalósításának legfontosabb feltétele a szakmailag jól felkészült óvodapedagógus és a pedagógiai munkát segítő dajka

Óvodai nevelőmunkánk meghatározó alapelve az óvodapedagógus és a dajka személye, modell szerepe, szakmai intelligenciája. Tőlük függ a gyermek közérzete, fejlődése, az eredményes nevelés megvalósítása.

Programunk eredményessége is így módon függ az óvodapedagógustól. Helyi pedagógiai programunk szakmai feltételrendszerét, az Alapprogramhoz, valamint a 2011.évi CXCV. sz. Nemzeti Köznevelési Törvény 5. sz melléklete által előírtakhoz kívánjuk igazítani.

A nevelőmunkát 1 fő óvodavezető, 13 fő óvodapedagógus látja el. Munkájukat 6 fő szakképzett dajka segíti. Az óvoda helyiségeinek takarítását a dajkák végzik. Az óvoda melegítő konyháin közcélú foglalkoztatott dolgozók végzik a teendőket. (Tízórai, ebéd, uzsonna előkészítése, kiszolgálása) Az óvodavezető munkáját 1 fő óvodatitkár segíti. Közcélú foglalkoztatott dolgozó végzi az udvar rendbetartását is.

Óvodapedagógusaink szakmai felkészültségét a törvény értelmében kívánjuk fejleszteni. A szakmai továbbképzéseket olyan módon válogatjuk ki, hogy azzal programunk eredményes megvalósítását segítsük.

A kompetencia alapú óvodai nevelés bevezetése intézményünkben szükségessé tette a programcsomaghoz kapcsolódó továbbképzéseken való részvételt. A megváltozott társadalmi igényeknek megfelelő, kulcskompetenciákat fejlesztő tanfolyamok szemléletváltást, szakmai kompetencia fejlesztést, új tanulási technikák megismerését biztosítják óvodapedagógusainknak. Fontosnak tartjuk az önképzést, a belső továbbképzést, az egymástól tanulást, hospitálást más intézményekben, "jó gyakorlat" átvételét.

A TÁMOP-3. 1. 4. pályázatból biztosított technikai eszközök a megvalósító óvodapedagógusok nevelő munkáját segítik a tervezésben, a szakmai anyaggyűjtésben, és a megvalósítás dokumentálásában.

Programunkhoz illeszkedő témájú és tartalmú képzési formák közül, különösen "az óvodai nevelés a művészetek eszközeivel" tanfolyamot, valamint a hagyományörző tevékenységgel foglalkozó, népi kismesterségek képzési lehetőségeit és a néptáncot részesítettük előnybe.

Személyi feltételeknél elvárás az önművelésre való igényesség, a hitelesség, a kultúráltság, a pedagógiai humanizmus, segítő, támogató, elfogadó attitűd.

A művészeti neveléssel foglalkozó programok sajátos feladatoként óvodapedagógusaink felhívják a figyelmet a művészetek tradicionális értékeinek közvetítő, ízlésformáló szerepére.

Lényeges az óvónőink népi hagyományok iránti kötődése, hajlama, erre való törekvése, a szülőföld szeretete.

Személyre szabott konkrét tennivalókat a munkaköri leírásban határozzuk meg. Óvodánkban négy kolléga további képesítésként megszerezte az Egyéni bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztő pedagógiáját, ill. Nyelv- és beszédfejlesztő pedagógus, valamint gyógypedagógus végzettséget is. Ők a helyi Nevelési Tanácsadóval együttműködve kiscsoportos formában végzik egy-egy részterület zavaraiával, tanulási nehézséggel küzdő főként nagycsoportos gyermek fejlesztését.

A problémákkal küzdő gyermekeinkkel a Nevelési Tanácsadó munkatársai is foglalkoznak az iskolában meghatározott napokon. Előnyös lenne a szülők számára, ha ez a fejlesztő tevékenység az óvodában történne. Szükségesnek tartanánk még egy logopédus alkalmazását a Nevelési Tanácsadóban. (Minden évben sok gyermek szorulna fejlesztésre, de időhiány miatt csak a nagycsoportos korú gyermekek logopédiai fejlesztését tudják felvállalni).

Tárgyi feltételek

Az óvodánk épülete és berendezése, mint alapvető tárgyi feltétel, biztosítja az intézmény biztonságos, folyamats működését.

Udvarunk, mint az egészséges életmódra nevelés egyik kritériuma megfelelő, tág mozgásteret biztosít a gyermekek számára.

Az udvar nagy részét fű borítja, melyet egész évben folyamatosan ápolunk. Az udvaron különböző mozgásfejlesztő játékszerek állnak a gyermekek rendelkezésére, melyet igyekszünk bővíteni. Betonos részek lehetőséget teremtenek a hidegebb időben a kint tartózkodásra, futásra, mozgásra. Az óvoda könyvtároló helyiséggel, nevelői szobával, jól felszerelt tágas tornateremmel rendelkezik. Megfelelő munkakörnyezetet alakítottunk ki dolgozóink számára. Szülők fogadásának a feltételei biztosítottak a nevelői szobában, illetve a vezetői irodában. Anyagi lehetőségeinknek megfelelően igyekszünk tárgyi feltételeinket javítani.

A helyi nevelési programunk megvalósításához szükséges eszközkészletünk javarészt adott. (Ovi-galéria kiállítása, kuckó, fejlesztő szoba, tornaterem, mozgásfejlesztő eszközök). A TÁMOP 3.1.4. pályázat bevezetésével a kompetencia alapú óvodai nevelést segítő eszközök is bővítették tárgyi feltételeinket.

Vigyázunk épségükre, megóvjuk állagukat.

Óvodánk évről évre csökkenő költségvetése egyre kevesebb tárgyi fejlesztést tesz lehetővé, ezért szükséges a szülők, vállalkozók támogatása, valamint a pályázati lehetőségek kihasználása.

Vannak azonban hiányosságaink, amelyek pótlása elengedhetetlenül szükséges az egészséges életmód és a program tartalmi pilléreinek, a fejlődés várható eredményeinek biztosításához.

Az udvar játékokkal, mozgásfejlesztő eszközökkel való betelepítése a következő időszak feladata. Fák, bokrok, viragok ültetésével esztétikus, parkosított óvodaudvar kialakítása. A kiskert gyógynövényekkel való bővítése, a növények éjszakkal való öntözésének biztosítása az eresz alá elhelyezett tartályokból. A téli-nyári madárvédelemhez szükséges eszközök beszerzése (madárodú, madáretetők, itatók kihelyezése). A gyermekekkel kapcsolatos gondozási feladatok végzéséhez szükséges egy tusló felszerelése. A WC használat intimitása miatt, szükség lenne a WC ülőkék függönnyel vagy paravánnal való elválasztására.

8. A NEVELÉSI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES, A NEVELŐ FEJLESZTŐ MUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK, FELSZERELÉSEK JEGYZÉKÉNEK, HELYI PROGRAM SPECIFIKUMAINAK MEGFELELŐEN TÖRTÉNT KIDOLGOZÁSA

Rajzolás, mintázás, kézimunka:

Agyagozáshoz:

- Agyag, mintázó eszköz, vizes tál, palatábla,

Gyurmázáshoz:

- Liszt, só, olaj stb.

Rajzoláshoz:

- Zsírkréta - különböző vastagságú, ceruzák, filctollak.

Festéshez:

- Gombfesték, tempera, textil és üvegfesték, ecsetek - különböző vastagságú, szivacs, vizes tál

Különböző papírok:

- Rajzlap, színes karton, krepp-papír, színes hajtogató lapok, fűzőlapok, csomagolópapír, fotókarton, műszaki rajzlap, selyempapír, gyűrt papír

Vágás:

- Jó minőségű tompa hegyű ollók, cikk-cakk ollók, mintavágó ollók

Gyöngyfűzéshez:

- Különböző anyagú és méretű gyöngyök, szükség szerint damil

Építéshez:

- kockák, henger (kisebb, nagyobb méretű)

Fonalmunkához:

- Különböző vastagságú fonalak, hímzőfonal, szövőkeret, tompa hegyű tű

Barkácsoláshoz:

- Textilek, töltőanyag, hurkapálca, fakanál, csipkék, bőrök, gombok, szögek, szerszámok

Batikoláshoz:

- Anyag, vászon- és textílfesték

Népi kismesterségek:

- Csuhe, szalma, gyékény, vessző, raffia

Egyéb eszközök:

- Ragasztók (stiftek, tapéтарasztók)
- Lemosható asztalterítő
- Ruhavédő kötény vagy póló
- Polc az alkotások elhelyezéséhez
- Falújság a képek elhelyezésére
- Művészeti albumok, festmények

Külső világ tevékeny megszerettetése

Specifikumok

- Videofilmek - vadon élő állatok, óceánok, tengerek világa
- Színes tudományos képeskönyvek
- Állat- és növényhatározók
- Nagyítók
- Kosarak, kistáskák
- Csíráztató tálak
- Földgömb
- Térkép
- Mikroszkóp
- Távcső
- Vizsgáló eszközök, szűrők, tálak
- Cserepek, virágládák
- Magok - hagymák
- Üvegek a gyűjteményhez
- Fényképezőgépek

Munka jellegű tevékenységekhez

- Kerti szerszámok (ásó, kapa, lapát, seprű, gereblye)
- Talicska, locsolókanna,
- Ültetőfa
- Kalapács, szögek, szerszámok
- Gyúródeszka, nyújtófa, műanyagterítő
- Robotgép, mérleg
- Gyümölcsmosó
- Ruhakefe, cipőkefe
- Aszaló
- Gyümölcscentrifúga

Ének, énekes játékok, zenehallgatás

- Magnó, CD-lejátszó
- Zenei érdeklődést felkeltő videofelvételek
- Videófelvevő
- Ritmusbotok, népi ütő hangszerek, rázóhengerek
- Triangulum, különböző méretben
- Metalofon
- Csörgődob, dob, cintányér, csettegő
- Xilofon, hangjáték anyaga, fém hangszerek, csokolomp
- Száncsengő, csengősor
- Népi játékok kellékei, szalmakalap, kendők, zsebkendő, szoknya, stb.
- Rögtönzött hangszerek, dallamok, termékek, különböző alapanyagú tárgyak
- Tökcsongók

Felnőttek játékához

- “A” síp, hangvilla
- Furulya
- Szintetizátor

Zenei érdeklődést felkeltő videofelvételek

Mozart:

Varázsfuvola (Halász Judit kazetta)

Beethoven:

VII. szimfónia

Tevékenység: Mozgás

Specifikumok:

Udvari játékokhoz:

- Mászókötel, gyűrűhinta
- Egyensúlyozó gerenda, csúszda
- Távolugráshoz homok
- Rugós, billegő hinták
- Focikapuk, kosárpálánk
- Kerékpárok
- Rollerek

A tornaterem eszközei

- Zsámoly, svédsekrény
- Bordásfal
- Tornaszőnyeg - különböző méretű
- Labdák - különböző méretű, fajtájú, szivacsos , medicin, foci, kézi, kosár
- Tornabotok, babzsákok, kendők, szalagok, szalagos botok
- Hullahopp-karika (gyerek méretű)
- Sulitech típusú téglák, hengerek, alagutak, gerendák,
- Lábfejtornához - lépegető szőnyegek, görgők
- Testhenger
- Kazetta a mozgásos percekhez
- Mozgáskotta
- Polifoam szivacsok

Vers, mese, báb, drámajáték

Specifikumok:

- Mesepárnák, meseszőnyeg
- Paravánok
- Ujjbábok, fakanálbábok
- Felnőtt méretű kesztyűbáb
- Textilek rögtönzött bábokhoz, különböző anyagminőségben
- Bábtartók - fajtánként
- Szalagok, sapkák, kendők, fejdíszek
- Jelmezek (vállkendő, palást, fehérköpeny, stb.)
- Felnőttek jelmezei, jelmezkellékei
- Textilek rögtönzött jelmezekhez
- Gyermekek szereléséhez különböző eszközök
- Textil állatfej maszkok
- Hangkazetták drámajátékokhoz használható hanghatásokkal, aláfestő zörejjel
- Mesekönyvek, verseskönyvek
- Festmények
- Magnó, cd-lejátszó
- Videokamera
- Árnyjátékok
- Árnyjátékok eszközei - feszített vászon

Matematikai fejlesztő eszközök

- Minimat garnitúra

- Logikai készlet
- Logikai könyvek
- Ravensburger logikai társasjátékok
- Logikai lapozgatók
- Kirakójátékok

Kompetencia alapú óvodai nevelés megvalósítását segítő eszközök

- Meseláda
- Informatikai eszközök
- Fejlesztő játékok
- Homokozó asztal
- Játzó-gyűjtő láda
- Földgömb
- Bogrács

Az óvodai nevelés tervezését, a gyermekek megismerését valamint fejlesztését szolgáló dokumentumok

- Helyi Pedagógiai Program
- Óvodai csoportnaplók
- Fejlesztési terv gyermekenként
- A kompetencia alapú óvodai nevelés programcsomagja

9. ÓVODÁNK GYERMEKVÉDELMI FELADATAI, A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSE, ESÉLYEGYENLŐSÉGET SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

A gyermekvédelmi feladatok végzése minden óvodapedagógus munkaköri kötelessége.

“Az óvodapedagógusoknak közre kell működniük a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények feltárásában, megelőzésében, megszűnésében.”

Előítéletektől mentes, “el és befogadó” magatartás szükséges ahhoz, hogy intézményünkben egyetlen óvodás se érezze magát nehéz helyzetűnek.

Célja:

- Az egészséges személyiségfejlődést károsító hatások észrevétele.
- Mindazon körülmények, feltételek feltárása, elhárítása, enyhítése és megszüntetése, amelyek a gyermek egészséges testi, lelki és szociális fejlődését hátrányosan befolyásolják, illetve veszélyeztetik.
- Esélyegyenlőség biztosítása, a szociális hátrányok enyhítése

Feladataink

- Lehetőségteremtés minden gyermek egyéni képességeinek a maximális kibontakoztatása.
- Segítségadás - egyéni bánásmóddal - a **hátrányok** csökkentése érdekében. Prevenció, segítségnyújtás.
- A család figyelmének felhívása az emberi kapcsolatok kialakítására.
- A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek beilleszkedésének segítése, egyéni bánásmód alkalmazásával.
- A problémák, a hátrányos helyzet okozta tünetek feismerése. Ha szükséges szakember segítségét kérni.

Elveink

- A kisgyermek emberi méltóságának a tiszteletben tartása (humánus, megértő, egyéni bánásmód)
- A család, a családi nevelés tiszteletben tartása és erősítése, (a gyermek a családe, melynek sajátos feladatait az óvoda nem veheti és nem is veszi át. A szülőket a legjobb óvoda is csak helyettesítheti, de nem pótolhatja. - Tapintatos személyes kapcsolattartás.
- Folyamatos, segítő és nem számonkérő kapcsolat kialakításával a gyermek iránti felelősség ébrentartása.
- Titoktartási kötelezettség a családokat érintő kérdésekben.
- Gyakorlatunkban -mely egyszerre kíséri figyelemmel a családi körülményeket és a gyermek fejlődési mutatóit- a személyre szóló kapcsolati formák előtérbe állítása. Ritkán fordul elő, hogy valamely körülmény megakadályozza a közvetlen viszony létrejöttét és fenntartását.

Gyermekvédelmi látótérbe kerülés kritériumai (érintettek köre) a személyiségfejlődést károsító hatások okai:

1. Egészségügyi ártalmak
2. Átmeneti, érzelmi válság a családban (testvérféltékenység, válás, haláleset)
3. Deviáns szülői magatartás (bűnöző életmód...) erkölcstelen családi környezet
4. Elhanyagoló nevelés
5. Családon belüli erőszak
6. Szenvedélybeteg a családban
7. Súlyos anyagi nehézségek
8. Ingerszegény körülmények
9. Munkanélküliség
10. Rossz lakáskörülmények
11. Csonka család
12. Tartós betegség

Módszerek:

- Családlátogatás
- Kérdőív
- Beszélgetés

- Megfigyelés
- Csoportstatisztika elkészítése
- Diagnózis felállítása

Felelős: óvodavezető
csoport óvodapedagógusai

Határidő: október 15.

Gyermekvédelmi munka feladatainak alapja

- A gyermek személyiségjogainak az elismerése.
- A családok megismerése, tapintatos személyes kapcsolattartáson keresztül a peremhelyzet okainak feltárása.
- A segítségadás jellegétől függő prevenciók, illetve hasznos módszerek alkalmazása, az egyéni sorsokkal való törődés.
- A speciális gyermeki képességünkre alapozott fejlesztő tevékenység végzése, a humánus, megértés és szeretetpótlás módszerével.
- Esetenkénti hatósági intézkedés kezdeményezése.
- A családra vonatkozó hatékonyabb "ráhatás" érdekében kapcsolattartás felelős személyekkel, intézményekkel.
- A gyermekvédelmi munka folyamatos elemzése, értékelése, dokumentálása.
- A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodáztatásának segítése, szakemerek bevonásával (gyermekorvos, védőnő, családsegítő szolgálat).

A gyermekvédelmi munkát segítő külső szervek, egyének:

- Járási Hivatal (Gyámügyi Osztály)
- Közös Önkormányzati Hivatal Hatósági Osztály
- Családsegítő Központ, gyermekjóéti szolgálat
- Nevelési Tanácsadó (fejlesztő pedagógus, logopédus, pszichológus)
- Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottság
- Védőnői szolgálat

Stratégia fázisai:

- A hátrányos, vagy veszélyeztetett helyzet felismerése. Diagnózis felállítása.
- Az óvodavezető informálása.
- Közös konzultáció a csoport óvodapedagógusaival, gyermekvédelmi felelős és az óvodavezető között.
- Veszélyeztetett helyzet jelentése a Gyámügyi Osztály felé.
- Kapcsolatfelvétel a szülővel, a probléma jelzése, segítség felajánlása.
- Igénylik-e a segítséget?
- Jelzés a gyermekvédelmi felelősnek.
- Egyéni feladatterv kidolgozása, nevelési feladatok, módszerek a segítségnyújtás lehetséges formáinak a meghatározása.
- Pedagógiai fejlesztő munka.

- Nyomon követés és bevalás vizsgálata

Felelős: csoport óvodapedagógusai

Határidő: május 31.

Gyermekvédelmi felelős feladata:

- Folyamatos kapcsolattartás az illetékes szervekkel, információcsere, koordinálás, valamint az óvodaszintű statisztikák elkészítése.

A gyermekek mérése, gyermekvédelmi szemponttól (mérési mintalap)

A gyermek neve:

Adatai:

A mérés megnevezése:

A helyzet megítélése:

- halmazottan hátrányos:
- hátrányos:
- veszélyeztetett:

A segítségadás lehetséges formái, feladatterve:

Igénybe vett külső támogatás, segítség:

- Étkezési hozzájárulás
- Rendszeres nevelési támogatás
- Egyéb természetbeli juttatás
- Rendszeres fejlesztő foglalkozásokon való részvétel
- Logopédiai ellátás

Külső szervekhez intézett jelzések:

- Gyámügyi Osztály
- Nevelési Tanácsadó
- Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság
- Logopédiai Szolgálat

10. A SZÜLŐ, A GYERMEK, AZ ÓVODAPEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI, TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI

Pedagógiai kapcsolatainknak nagy szerepe van nevelőmunkánkban, a hatékony együttműködés megkönnyíti a gyermekek óvodába lépését, óvodai életét és a későbbi intézményváltást.

Pedagógiai kapcsolatok:

A családdal való együttműködés
Pedagógiai szakszolgálattal
Iskolával
Közművelődési intézményekkel

Az óvodai élet és a család

A legfontosabb és legszorosabb a kapcsolat az óvodába járó gyermekek családjával van. A gyermek óvodába lépésétől a család napi kapcsolatba kerül az óvodával. A különböző családból érkezett gyermekek fejlettsége eltérő. Nevelőmunkánk során ezt tiszteletben tartjuk, és arra törekszünk, hogy a gyermekek egyéni fejlődésüknek, személyiségüknek megfelelően önmagukhoz képest optimálisan fejlődjenek.

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül, együtt fejleszti a gyermek személyiségét. Fontos a szülőkkel az egyenrangú nevelőtársi viszony kialakítása, amelyet a kölcsönös nyitottság, bizalom, segítségnyújtás, őszinte érdeklődés jellemez.

Az óvoda és a család kapcsolatának elvei

- A gyermek a családé, a családi nevelést az óvoda kiegészíti
- Az óvoda a családdal együtt felelős a gyermekért, annak fejlődéséért.
- Az óvoda és a családban folyó nevelési sajátosságok kölcsönös megismerése.
- Kölcsönös bizalom és segítségnyújtás, a gyermekre gyakorolt hatás erősítése.
- Az óvoda és a gyermek érdekében kezdeményező és elfogadó, amely az egyenrangú kapcsolat alapja.
- Az együttműködés egy folyamat, amelynek formái adjanak biztonságot a szülőnek, gyermeknek és az óvodapedagógusnak egyaránt.
- Közös célok megvalósítása az együttműködés szabályainak betartása.
- A család pontos és folyamatos tájékoztatása óvodában folyó nevelőmunkáról.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek fejlesztésének céltudatos megvalósítása
- A szülő felé gyakorolt szervezett kapcsolattartás.

A titoktartási kötelezettség nagy hangsúlyt kap az együttműködés folyamán.

Az együttműködés formái:

- Kapcsolatfelvétel a leendő szülővel
- Szülő fogadása
- Óvoda bemutatása
- Nevelési rendszerünk fő megismertetése

Beszoktatás

Óvodánkban fontosnak tartjuk, hogy az új kiscsoportosokat érzelmi biztonságot sugárzó környezetben fogadjuk. Ennek érdekében a befogadás előtt felkeressük otthonukban a gyermekeket és a szülőket. Ez a kapcsolatfelvétel lehetőséget ad, hogy megismerhessük leendő óvodásunkat, saját otthonában, szokásrendszerében, a család nevelési attitűdjében. A találkozás jó alkalom arra, hogy megbeszéljük az óvodakezdéssel kapcsolatos tudnivalókat (jele, ideje, folyamata, szokási programja, tartózkodási ideje, stb.)

A beszélgetés ideje alatt számos információt, ismeretet szerzünk a gyermekről (betegség, érzékenység, szokások, allergia), amelyet szem előtt tartunk. Nagyon fontos az otthoni szokások ismerete.

Lehetőség szerint fokozatosan szoktatjuk az újonnan érkezőket, alkalmazkodva a gyermek és a szülők igényeihez. A kezdeti időszakban naponta megbeszéljük az óvodai tartózkodásuk idejét, folyamatát. A gyermek biztonságérzetének alakulása szempontjából lehetőséget adunk, hogy anyával, apával, vagy a nagymamával kezdje az óvodai élebe való beilleszkedést, melynek idejét a gyermek jelzéseinek figyelembevételével határozzuk meg. A beszoktatás napjaiban a csoport mindkét óvodapedagógusával, dajkájával találkozik a gyermek. Testi közelségbe, szemkontaktusba kerül. Bábok, ölbeli játékok, mondókák, játékos tevékenységek segítségével könnyítjük a kisgyermek lelki megnyugvását.

Az új gyermekek beszoktatása a régi óvodások aktív részvételével zökkenőmentesebb (kedveskedések, segítségadás). Sokkal egyszerűbb a csoport szokásainak, hagyományainak átörökítése, ha a nagyobbak példája természetes módon épül be életükbe. Ennek a csoportszervezési formának előnye, hogy családi légkörben a gyermekek közösségi magatartása gyorsabban fejlődik, alkalmazkodóbbak, toleránsabbak.

Amikor már az óvodapedagógusok is úgy látják - gyermek jelzéseit figyelve-, hogy elérkezett az idő, akkor ebédel, majd pihen a kisgyermek az óvodában. A délutáni pihenés időszakában is a családi, nyugodt légkört igyekszünk megteremteni. A beszoktatás idején lehetőséget biztosítunk, hogy kedvenc tárgyaikat magukhoz vegyék a pihenés idejére. A nagyok példája itt is természetes módon épül be életükbe. A beszoktatás sikerességét meghatározza a bizalom és együttműködés.

A család legfontosabb információforrása a beszoktatás eredményességéről, a gyermeke hangulata. A gyermek óvodai élményén keresztül a család is kialakít egy képet a csoportról, óvodapedagógusokról, óvodáról. A beszoktatás a későbbi óvodai életet is meghatározhatja. Biztonságot, nyugodt, szeretetteljes légkör megtapasztalásával igyekszünk nyújtani. Nyitottságunkból adódóan reggel és délután lehetőség van a legfontosabb információk közvetítésére (gyermekkel történt esemény, fejlődés, egészségi állapot, családban történő fontosabb események). Fontosnak tartjuk, hogy a szülők gyermekükről és az óvodában történő tevékenységekről minden információt időben megtudjanak.

Bizalom kiépítése az óvoda iránt

A családlátogatások alkalmával megismerkedünk a gyermek közvetlen környezetével, tájékozódunk a család nevelési elveiről, szokásairól. Lehetőség van az egyéni problémák, tennivalók megbeszélésére. Minden gyermeket meglátogatnak a csoport óvodapedagógusai legalább 1 alkalommal a 3 - 4 év alatt, de szükség esetén visszatérő családlátogatásra is sor kerül.

Szülői értekezletek

Évente 2 - 3 alkalommal tartunk szülői értekezletet, ahol a szülőket tájékoztatjuk egy-egy időszak nevelőmunkájának tartalmáról, az elért eredményekről, lehetőségekről, felmerülő témákról, problémákról. Ajánlásokkal segítjük a szülő otthoni tevékenységét, ha szükséges problémái megoldását. Kötetlen hangulatú, közös kirándulások, közös ünneplések, a kapcsolat elmélyítésére is jó alkalmak.

Pedagógiai Szakszolgálat

A kapcsolatunk fontos, folyamatos, nevelőmunkánkat jól kiegészítik. Speciális szakmai tevékenységünk a sérült vagy részképeség zavarokkal küzdő gyermekek fejlesztése érdekében.

Nevelési év kezdetén a Nevelési Tanácsadó szakemberi megvizsgálják az egyes gyermekek fejlettségi állapotát, a szükséges területen elkezdik a felzárkóztató munkát.

11. NEMZETISÉGI NEVELÉS ÓVODÁNKBAN, A NEMZETISÉGI KISEBBSÉG KULTÚRÁJÁNAK ÉS NYELVÉNEK ÁPOLÁSÁVAL JÁRÓ FELADATOK

A kisebbségi nevelést szervesen beépítettük óvodánk nevelési programjába. Ennek mélységét, csoportokra való lebontását meghatározza a szülők igénye, kisebbségi gyermekek száma, az adott csoportok szociális, kulturális, nyelvi állapota.

Figyelmet fordítunk a kisebbségi identitás, megalapozására, fejlesztésére, önzonosság vállalására.

Mivel óvodásaink 20 - 25 %-a roma származású, elengedhetetlen az információgyűjtés, a családok életkörülményeinek felmérése, lehetőségeinkhez mérten azok jobbítása, illetve ehhez segítségnyújtás:

- Családlátogatás - szükség szerint több alkalommal
- Szülők bevonása a Szülői Szervezet munkájába.
- Kisebbségi önkormányzattal a kapcsolat felvétel, kapcsolat alakítása, párbeszéd kezdeményezése.
- Gyermekjóléti javaslat, illetve felkérés.
- Gyermekorvos, védőnő véleményének kikérése a gyermekek testi, lelki egészségének biztosítása érdekében.

- Használt ruha, játék, lakásfelszerelési tárgyak, bútorok gyűjtése, kiosztása.
- IPR pedagógiai program működtetése.

Fontosnak tartjuk, hogy az eltérő szociokulturális környezetből adódó feladatok ellátását:

- Sajátos gondozás, az ehhez igazodó napirend kialakítása (több idő biztosítása)
- Egészséges életmódra nevelés, egészséges életvitel megismertetése
- Szokások, ünnepek kölcsönös megismerése, megismertetése
- Öltözködési kultúra megismerése, megismertetése

A roma kisebbségi nevelésünk célja a gyermekek -és rajtuk keresztül a családok- társadalmi, szociális felzárkóztatása, különbözőségük megőrzésének figyelembevételével.

Feladatunk a család felé az élet minden területére vonatkozó tanácsadás, hivatalos ügyintézéshez, segélyezéshez segítségnyújtás - az igényeknek és a lehetőségeknek figyelembevételével.

A gyermekek részére biztosítjuk a soron kívüli, sajátos gondozást, (esetenként tiszta ruhaváltás, alapvető higiéniai szokások megtanítása).

Az erkölcsi normákat, értékeket hangsúlyozottan, közvetítjük a gyermekek, felnőttek felé, - kellő tapintattal, példamutatással, sok beszélgetéssel, sok mesével.

Az érzelmi, közösségi nevelés terén kiemelt figyelmet fordítunk a kisebbségi gyermekekkel szemben:

- A különbözőség tiszteletben tartására, elfogadására,
- Az együttműködés megvalósítására a játékban, foglalkozásokon egyéb tevékenységekben.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Úgy irányítsa a gyermekeket, hogy a közösségi szokások mindegyikükben kialakuljanak.
- Alakítsa ki az együttjátszás, együttműködés, együttműködés képességét - egymás tiszteletben tartásával, a különbözőség elfogadásával
- Nyújtson példát az előzőekben felsoroltakra.

Személyi feltételek:

Keretet és időt kell biztosítani a Kisebbségi Önkormányzat, a szülők képviselőivel való kapcsolat kiépítésére, fenntartására, továbbfejlesztésére, tartalommal való megtöltésére.

Tárgyi feltételek biztosítása:

- Könyvek (irodalom, népművészet, hagyományok megismeréséhez)
- Zenei anyag - a kisebbség népzenejének megismeréséhez
- Néprajzi ismeretek begyűjtése (tapasztalat) (viselet, szokások, népi játékok, ünnepek)

12. TEHETSÉGGONDOZÁS AZ ÓVODÁBAN

A tehetséggondozó tevékenységünk során nagy figyelmet fordítunk a gyermekek egyéni képességeit figyelembe vevő differenciált fejlesztésre.

Helyi pedagógiai programunkban kiemelt szerepet kap a művészeti nevelés: a játék mellett a mozgás, a zene, a néptánc és az ábrázoló tevékenységek.

A tehetséggondozás célja kettős: felismerni a tehetségeket és azok formáit, valamint segíteni a gyermekek továbbfejlődését.

A tehetségek azonosítása: a tehetséges gyermekek kiválasztása, a korán megmutatkozó képességek felismerése.

A tehetséges gyermekek kiszűrésének módja:

- esetmegfigyelés,
- személyiség megfigyelése,
- mérések.

A gyermek fejlődési lapján rögzített megfigyelések felhasználásával és a szülők jelzései, véleménye alapján azonosítjuk a kiemelkedő képességeket. Ha felismertük a gyermekben a tehetséget, akkor azt gondozni, fejleszteni szükséges.

Fontos, hogy a gyermek jól érezze magát az óvodában. A gondozás kétféle módon lehetséges:

- a saját csoportban, a napi tevékenységbe ágyazva,
- kiscsoportos tehetséggondozó foglalkozásokon.

A gazdagító foglalkozások célja nem a teljesítmény, hanem az új élmények szerzése.

Az óvodában végzett tehetséggondozást olyan élményszerző, gazdagító programok szervezésével valósítjuk meg, ahol a tapasztalás és a tevékenység a fontos: kirándulások, színház, koncert, kézműves játszóház, néptánc, zene-ovi, Bozsik foci.

Ezekre a szülők kérésére, az óvodapedagógus ajánlására kerülnek a gyermekek. Fontos az is, hogy adjunk a gyermekeknek megmutatkozási lehetőséget: rajzpályázat, sport tevékenységek, zenei bemutatók.

A tehetséges gyermek további fejlődésének nyomonkövetése az iskolával való jó kapcsolaton belül valósul meg. Fontos a megfelelő információk átadása a gyermekkel tovább foglalkozó tanító felé.

Az óvodapedagógus szerepe:

- hagyja a gyermeket önállóan alkotni,
- célzott képességfejlesztés,
- a gyermek pozitív éntudatának erősítése,
- dicsér,
- újabb eszközökkel motivál,
- segít a gyermek elképzeléseink megvalósításában,
- továbbképzéseken vesz részt,
- bevonja a szülőket a tehetséggondozásba.

13. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK INTEGRÁLT NEVELÉSE ÓVODÁNKBAN

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveit a 32/2012. (X. 8) Emmi rendelet határozza meg.

Óvodánkban a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését az együttnevelés keretei között (integráltan) valósítjuk meg. Az ép funkciójú és a sérült fogyatékkal élő (értelmi- és beszéd fogyatékos) gyermekek együtt játszanak, tevékenykednek, együtt töltik óvodai életüket. Az együttnevelés képes az esélyegyenlőséget megvalósítani, alkalmas a különbözőség mentén az azonosság megtapasztalására, az egymás különbségének megismerésére és elfogadására.

Az együttnevelés során az ép gyermekek új, eddig át nem élt tapasztalatokat szereznek a különbözőségről, a toleranciáról, és új morális értékeket ismernek meg. Lényeges szempontunk, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekeknek az ép gyermekekkel együttes integrált nevelése a személyiség-fejlesztés folyamatában azért jelentős, mert csak egy világ létezik. Nincs külön világ az épek és a sérültek számára. A sérült gyermek különböző, egyedi, de elsősorban ember és másodsorban sérült.

Az alapprogramban szereplő nevelési tartalmak a személyiség-fejlesztési feladatok minden gyermek számára szükségesek, így e célkitűzések megvalósítására a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is törvényszerű.

A helyi óvodai pedagógiai programunk célja az ép és sérült gyermekek esetében is ugyanaz:

1. Az egészséges életmód alakítása, az egészség értéként való elfogadása.
2. Az érzelmi biztonság, az otthonosság, a derűs, szeretetteljes légkör alakítása.
3. Közös tevékenységekre épülő közös élmények, az egymás elfogadása, az önállóság, önkiszolgálás gyakorlása az együttműködés új formáinak elsajátítása.
4. Az értelmi fejlesztés, a tapasztalatszerzés, kommunikációs készség és a kreativitás fejlesztése.

A sérült gyermek esetében ezeket az általános nevelési programokat bővítettük ki a sajátos nevelő, fejlesztő, korrekciós pedagógiai eljárásokkal.

Óvodánkban az egyéni fejlesztési terv az általános feladatokhoz kapcsolódva hozzáadott pedagógiai értéként kapcsolódik az egész csoport fejlesztő programjához.

A sajátos nevelésben az alábbi módszerek, lehetőségek jelennek meg.

- Tevékenységek gyakoroltatása
- Ép funkciók továbbfejlesztése
- Egyénre szabott eszközök használatának megtanítása
- A szervezet edzése
- Észlelések, kognitív funkciók, beszédkésztség fejlesztése
- Önkiszolgálásra és személyi higiéniére nevelés
- Közösségbe való beilleszkedés elsajátítása

Az esélyegyenlőség megvalósítása megjelenik:

- Az együttjátásban az egymás elfogadásában
- Az eszközhasználat megtanulásában
- Az önkiszolgálásban és önálló tevékenységben

Ugyanakkor képes a megkülönböztetés leszerelésére is:

- A közös rendezvényekkel, közös élményekkel.
- Az azonos ellátással és elbánással

Az óvoda és a család kapcsolata

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését.

A sérült gyermek esetében különösen fontos a jó kapcsolat kialakítása, hogy a család minél jobban elősegítse gyermeke beilleszkedését, az óvodai közösségbe. Az óvoda integrációs fejlesztése, hozzáadott értéként, mintaként a család társadalmi integrációját is segíti. Az együttműködés sikere mindig kétoldalú folyamat.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A sajátos nevelési igényű gyermeket testi-lelki és szociális síkon fejleszti az egyéni fejlesztési terv alapján együttműködve a gyógypedagógussal.
- Az egyéni fejlesztési terv elkészítésekor a gyógypedagógus segítségét kéri ill. figyelembe veszi a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleményében foglaltakat. Ennek megfelelően dönti el, hogy rehabilitációs (új képességeket fejlesztő) vagy rehabilitációs (korábbi állapotot visszaállító) fejlesztésre van e szükség.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésében a gyermek szabadságának és emberi jogainak tiszteletbentartására építenek.

Személyi feltételek:

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését ép társaikkal együtt (integráltan) fejleszti az óvodapedagógus az egyéni fejlesztési terv alapján.

Kiscsoportos formában gyógypedagógus/logopédus foglalkozik a sajátos nevelési igényű gyermekekkel.

Óvodánkban egy fő óvodapedagógus rendelkezik gyógypedagógus végzettséggel..

Tárgyi feltételek:

A fejlesztéshez szükséges eszközök egyrészével rendelkezik óvodánk, ezek nem kívánnak jelentős beruházást. (Mozgásfejlesztő eszközök, logikai játékok, manipulációs eszközök, stb.)

14. “AZ ÓVODAI NEVELÉS A MŰVÉSZETEK ESZKÖZEIVEL” CÍMŰ

PROGRAMUNK BEVÁLÁSÁNAK VIZSGÁLATI EREDMÉNYE

Helyi nevelési programunkat Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel c. programja alapján adaptáltuk 1999-ben. A program bevezetése folyamatosan történt a csoportokban. Csoportjaink vegyes életkorú gyermekekből állnak. 2000-ben Sümeg Város Képviselő-testülete a város két óvodáját összevonta. A nevelőtestület mindkét épületben ragaszkodott a helyi nevelési programjához, ennek megfelelően dolgoztuk át programunkat.

Minden nevelési év végén közös megbeszéléseket tartunk, ahol összegezzük tapasztalatainkat, eredményeinket, hiányosságainak. Az első évben fontos feladatunk volt a program feltételrendszerének a kiépítése, mivel e program sajátos feltételrendszerrel rendelkezik. (Ovi-galéria, csoportokban vizuális sarok, mese-, zenei sarok, stb.) A gyakorlati nevelőmunkánk során elmélyültünk a programban megfogalmazott feladatrendszerben és ezzel kapcsolatos továbbképzéseken is részt vettünk. Mindennapi nevelőmunkánk tapasztalatai alapján bizonyos nevelési területeken eltértünk a programban megfogalmazottaktól, mivel figyelembe vettük helyi adottságainkat.

A napi **kocogó-futás** szervezése nem alakult ki teljes mértékben, a feltételek hiánya miatt, mivel nem minden udvarrészünk alkalmas kocogásra, futásra. Helyette hetente 1 alkalommal kötelező testnevelés foglalkozást tartunk, valamint mindennapos testnevelést, kint a szabadban mozgásos játékokat szervezünk a gyermekek számára.

A **“zenés mozgásos percek”** helyett a mindennapos játékos mozgás jobban bevált, amit naponta végeznek csoportjaink.

A **környezet tevékeny megszerettetése** kapcsán a mikrocsoportos megfigyelőséták nem igazán váltak be a gyakorlatban. Helyette az egész csoporttal elmennek az óvodapedagógusok megfigyelni az adott témát és ott a helyszínen bontják mikrocsoportokra a gyermekeket. A tapasztalatszerzés így éppen olyan hatékony, a kitűzött nevelési céljainkat így is meg tudjuk valósítani. A gyermekek napi tevékenységeik során többször is találkoznak matematikai ismeretekkel. A program a különböző tevékenységek kapcsán ad lehetőséget a matematikai alapfogalmak megismerésére. Ennek ellenére úgy érezzük, hogy a tanköteles gyerekekkel intenzívebben, egyénileg vagy mikrocsoportban szükséges fejlesztő játékokat szervezni, a gyermekek ilyen irányú érdeklődése miatt.

2009. szeptember 1-től a TÁMOP-3. 1. 4. “Kompetencia alapú oktatás bevezetése Sümegen” c. pályázati projekt keretében bevezetésre került óvodánkban a kompetencia alapú óvodai nevelés egy csoportban. A megvalósító óvodapedagógusok tapasztalatai, hogy a megváltozott társadalmi körülmények, családok helyzete miatt fontos az új szemlélet és a korszerű nevelési eljárások, tanulási technikák, eszközök alkalmazása az óvodai nevelőmunkában. Folyamatosan bevezetésre kerül egy-egy csoportban. A pályázati projekt fenntarthatósága 5 év, ezalatt minden csoport a gyakorlatban megvalósíthatja a kompetencia alapú óvodai nevelést.

A program célkitűzéseinek megfelelően végezzük nevelőmunkánkat. Gazdagodtunk általa mi is, és a gyerekek is. A szülőknek is pozitív a visszajelzése, óvodánk is szebbé, esztétikusabbá vált általa.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja: Magyar Közlöny, 1996.
2. Az Óvodai Nevelés Programja. Budapest, OPI, 1989.
3. Nagy Jenőné: Óvodai nevelés művészetek eszközével. Szolnok, 1997. MPI Color Prin Nyomda
4. Forrai Katalin: Ének-zene az óvodában Budapest, Editio Musica, 1974.
5. Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában. Budapest, Zeneműkiadó, 1982.
6. Kodály Zoltán: A magyar népzene tára, 1. Kötet. (Gyermekjátékok) 1951. Budapest, Egyetemi Nyomda
7. Balázné Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár? Budapest, Alex typo Kiadó, 1992.
8. Szentesné Nagy Éva: Hagyományok lépésről, lépésre. MPI. Szekszárd 1995.
9. Zilahi Józsefné: Mese-vers az óvodában I-II. kötet Tankönyvkiadó Budapest 1991.
10. Dr Tótszóllósné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában Budapest, FER-CO Kft. 1994.
11. Gyermekközelsben Szendei úti óvoda Keszthely, 1991. Pannon Agrártudományi Egyetem Üzeme
12. Dr. Pereszlényi Éva - Porkolábné Balogh Katalin: Játék - mozgás - kommunikáció óvodai program Allius B. T. 1996. Budapest
13. Zilahy Józsefné – Stöckert Károlyné Dr. Ráczné Dr. Főző Klára: Óvodai nevelés játékkal, mesével Sopron 1996.
14. Nagy Jenőné: Óvodai programkészítés, de hogyan? OKI Bp. 1997.
15. Dr. Pereszlényi Éva – A Helyi Óvodai Nevelési Program szakmai feltételrendszere. Bp. Alcius Bt. 1997.
16. Prof. Dr. Székely Lajos – Az óvoda, mint a sajátos nevelés színtere Előadás 2005.
17. A sajátos nevelési igényű és tanulási beilleszkedési nehézséggel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermekek, tanulók közoktatási jogaihoz Jogismeret alapítvány 2006.
18. Kompetencia alapú óvodai programcsomag

Melléklet

HELYI ÓVODAI
INTEGRÁCIÓS PROGRAM

1. BEVEZETÉS

*„Az integráció emberi jog, nem pedig ajándék, vagy jutalom,
amit ki kell érdemelnie azoknak, akikkel ráadásul szűkmarkúan bánt az élet.”
/Blackstone/*

Az óvodai Integrációs Pedagógiai Program – mint óvodai fejlesztő program – meghatározza az óvodai nevelésnek azokat a területeit, amelyek kiemelkedő jelentőséggel bírnak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésében.

Az óvodai fejlesztő program olyan pedagógiai keretrendszernek is tekinthető, melynek tartalmi elemeit, kiemelt területeit a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek érdekében nagyobb tudatossággal és mérhetően is nagyobb eredményességgel kell a nevelési folyamat mindennapi gyakorlatában központi kérdésként kezelni.

Az óvodai fejlesztő program legfőbb jellemzője a gyermekközpontúság és a családorientált szemlélet, valamint az együttműködések kialakításának, bővítésének és mélyítésének ösztönzése azokkal a szolgáltatókkal, szolgáltatásokkal, amelyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekek egészséges, komplex személyiségfejlesztésében részt vállalnak.

Az óvoda, mint a közoktatási rendszer első láncszeme éppen a gyerekek életkorából fakadóan mindig is humanisztikusan, gyermekközpontúan viszonyult az integrációhoz, az integrált neveléshez. Alapjában véve, az objektív feltételek korlátai, s nem a kívánatos tartalmi elemek esetenkénti megjelenése ellenére az óvoda, mint szociálisan védő-óvó intézmény működött és működik. A gyermekcsoportokban mindig van néhány olyan gyermek, akinek kiemelt figyelemre, nagyobb szeretetre, toleranciára, támogatásra van szükséges ahhoz, hogy ne legyen kirekesztett, ne legyen sikertelen, és a sokszor egymásnak ellentmondó szabályok, normák, szokások, értékek mentén keletkezett bonyolult világban el tudjon igazodni. Az elhivatott, szakmailag jól felkészült óvodapedagógus, pedig pontosan érzékeli, tudja mit, miért, mikor, hogyan kell reagálni, tenni azért, hogy ragyogó szemű, mosolygós gyermekek vegyék körül.

2. JOGSZABÁLYI HÁTTER

- 2003. évi CXXV. tv. Az egyenlőbánásmódról és esélyegyenlőségről.
- 2011. évi törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012.(VIII. 31.) EMMI rendelet

3. FOGALMAK

▪ Integrációs Pedagógiai Rendszer (IPR)

Az óvodai fejlesztő program meghatározza az óvodai nevelés azon területeit, amelyek kiemelkedő jelentőséggel bírnak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésében. Egyfajta keretrendszer, kinyilvánítja azt a pedagógiai alapállást, amelyet megfelelőnek tart az érintett gyermekek esélyegyenlőségének elősegítésében.

Az óvodai fejlesztő program nem jelent külön programot az óvodai nevelőmunkában, hiszen minden pontja a hatályos jogszabályok figyelembevételével az alapprogramra épül, figyelembe véve az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényt.

Az óvodai IPR egy olyan rendszernek tekinthető, amelynek elemeit a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek érdekében nagyobb tudatossággal és mérhetően is nagyobb eredményességgel kell nevelési folyamat középpontjába állítani. Az óvodai IPR jellemzője a gyermekközpontú és családorientált szemlélet, valamint az együttműködések kialakításának ösztönzése azokkal a szolgáltatókkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, ill. a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak.

▪ Hátrányos helyzet

”Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról-önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor a szociális törvény (1993.évi III. tv.) 33.§-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

- c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált városfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

- **Halmazottan hátrányos helyzetű**

- a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az 1. pont a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- b) a nevelésbe vett gyermek,
- c) az utógondozói ellátásba részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A köznevelési törvény 4.§-a szerint kiemelt figyelmet igénylő gyermeknek minősül a különleges bánásmódot igénylő gyermek, valamint 2013. szeptember 1-jétől a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmazottan hátrányos helyzetű gyermek.

- **Inkluzív nevelés**

Az inkluzív (befogadó) nevelés alapvető intézményi szemlélet, mely a gyermekek egyéni különbségeit (társadalmi, kulturális, biológiai) együttesen, teljes mértékben figyelembe veszi és azokból kiindulva, azokra építve alakít ki befogadó környezetet személyi, tárgyi és pedagógiai vonatkozásban, mely biztosítja a hatékonyság, eredményesség és méltányosság hármasságának megvalósulását, s ezzel az integráció sikerességét. **Az inkluzió folyamatában a pedagógus szemléletet és módszert vált, a gyermek erősségére épít és nem a hiányokat hangsúlyozza.**

- **Integráció (fogadás)**

A HHH gyermekek integrációja a társadalmi, szociális hátrányokból adódó egyéni különbségek csökkentését segíti elő a közoktatási rendszerben szervezett keretek között, ezáltal megteremtve az esélyt a társadalmi erőforrásokhoz való egyenlő hozzáféréssel, a társadalmi életben való egyenlő részvétellel.

- **Integrációs felkészítés**

„Az esélyt teremtő nevelésnek és oktatásnak az Oktatási Miniszter által kiadott Oktatási program alkalmazásával történő megszervezése, melyben a szociális helyzetükből és

fejlettségükből eredő hátrányok ellensúlyozása céljából részt vevő gyermekek, a többi gyermekkel együtt, azonos óvodai csoportban vesznek részt a foglalkozáson, oly módon, hogy az érintett gyermekeknek, a többi gyermekhez viszonyított aránya nem haladhatja meg a jogszabályban meghatározott mértéket.” (Közokt. Törvény 121 § (1) bek. 16. pontja)

▪ **Nemzetiségi nevelés**

A nemzetiségi nevelés az a folyamat, amelynek során egy kultúra elsajátítja más kultúra elemeit úgy, hogy közben a sajátját megtartja. Integráció multikulturális nevelés nélkül – vagy más néven a hideg integráció – azt jelenti, hogy látszólag egyenlő lehetőséget biztosítunk minden gyermek számára a minőségi oktatáshoz – nemre, bőrszínre tekintet nélkül – de a jogegyenlőség biztosításán kívül az intézményben tulajdonképpen nem történik semmi.

Valódi integrációról, multikulturális tartalomról akkor beszélünk, ha teljesül minden gyermek joga a jó minőségű oktatáshoz, ugyanakkor az intézmény is úgy alakul át, hogy benne minden gyermeknek egyenlő helye legyen, egyenlő mértékben használhassa ki fejlődési potenciáját és identitása megfelelő megerősítést nyerjen.

▪ **Különleges bánásmódot igénylő gyermek**

- a sajátos nevelési igényű gyermek,
- a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek,
- kiemelten tehetséges gyermek.

▪ **Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló**

SNI gyermek, tanuló az, akit a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján:

- a) testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók, vagy a viselkedési fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd.
- b) a megismerő funkciók, vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd. (Közokt. Törv. 121 § (1) bek. 29. pontja.

▪ **Szegregáció (elkülönítés, kirekesztés)**

Jogellenes elkülönítésnek minősül az a rendelkezés, amely az egyenlő bánásmódról szóló tv. 8 §-ban meghatározott tulajdonságai alapján egyes személyeket, vagy személyek csoportját a **velük összehasonlítható helyzetben lévő személyektől, vagy személyek csoportjától** – anélkül, hogy azt a törvény kifejezetten megengedné – **elkülönít**.

▪ Zaklatás

Zaklatásnak minősül az az emberi méltóságot sértő, szexuális, vagy egyéb természetű magatartás, amely az érintett személynek meghatározott tulajdonságával függ össze és célja, vagy hatása valamely személlyel szemben megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszegényítő, vagy támadó környezet kialakítása.

▪ Megtorlás

Megtorlásnak minősül az a magatartás, amely az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt kifogást emelő, eljárást indító, vagy az eljárásban közreműködő személlyel szemben ezzel összefüggésben jogsérelmet okoz, jogsérelem okozására irányul, vagy azzal fenyeget.

▪ Szocializáció

A szocializáció legfontosabb periódusa, amikor társas viselkedésünk alapjait alakítjuk ki. Ez a gyermekkori szocializáció ideje, ekkor veszi kezdetét a személyes én kibontakoztatása. A társas hatások közvetítésének elsődleges tényezője a család.

Az óvodai szocializációs folyamat másodlagos, a HHH gyermekek szempontjából lényeges, hogy minél korábbi életkorban bekerüljenek az óvodába. Ennek oka, hogy a családi és az intézményi szocializáció között nagy az eltérés.

*„Elfogadjam őt olyannak amilyen.
Biztosítam bizalmamról minden cselekedetében.
Elnyerjem bizalmát. Erősítsem önbizalmát.
Elismerjem teljesítményét, igyekezetét.
Apró lépésenként tervezzem képességei fejlesztését.
Használjam ki erősségeit, kedvező adottságaira építsek.
Tanulási folyamatait egyelőre bízom a szabad játékában
tanulható tevékenységekre.”
/A. Adler/*

4. AZ IPR MEGVALÓSÍTÁSÁNAK ALAPELVEI

Az Integrációs Pedagógiai Rendszer intézményi működtetése adaptív, befogadó környezetet és pedagógiai módszertani fejlesztést jelent, amely a hatékony együttnevelés során a szociális környezet és az egyéni képességek fejlettségéből adódó hátrányok ellensúlyozását célzó nevelő-oktató tevékenységben nyilvánul meg. Az óvodai fejlesztő program keretében – a gyermek igényéhez igazodva megoldjuk:

- **A gyermek fejlesztésével** kapcsolatos pedagógiai feladatokat.
- **A szociális hátrányok enyhítését** segítő pedagógiai tevékenységet.
- **Az együttműködések kialakítását** azokkal a szolgálatokkal, melyek a gyermekek óvodai nevelése során a szülőket támogatják, ill. a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak.

4. 1. Az IPR megvalósításának alapvető pedagógiai feltételei

- A befogadó (és elfogadó) szemlélet attitűd.
- A gyermekbarát, biztonságot nyújtó és szeretetteljes környezet.
- Az integrációt támogató új tanulásszervezési eljárások és módszerek alkalmazása a nevelés folyamatában.
- A széleskörű, választható, érdeklődésre is épülő tevékenységformák biztosítása.
- Az egyéni bánásmód mindenkire kiterjedő alkalmazása.
- Az aktuális fejlettséget, hozott értékeket is figyelembe vevő, optimális fejlesztés.
- Determinált szocializációt biztosító, interakcióra és kommunikációra ösztönző légkör.

Kiterjed:

- Új nevelési eljárások, módszerek alkalmazására.
- Egyénre szabott, tényleges differenciálásra, egyéni bánásmódra.
- Egyéni fejlesztés tervszerű, hatékony megvalósítására.
- A hagyományos ismeretszerzési, bővítési, mélyítési tér és időkeretek megváltoztatására.
- A pedagógus szerep átértékelésére.
- A nevelésben érintett külső szereplők széleskörű bevonására.

Az alapelvek, alapvető feltételek megjelenése az intézményi szintű megvalósításban:

- Az inkluzív intézményi pedagógiai gyakorlat kialakítása, befogadó és elfogadó szemlélet általánossá tétele. Cél a specifikus szakmai ismeret és felkészültség, ami megalapozza az óvodapedagógusokban és a nevelőmunkát segítő kollégákban, gyermekekben és a szülőkből az eltérő szociális háttérű, az SNI valamilyen

nemzetiséghez tartozó és a roma gyermekek iránti empátiát, toleranciát és a kívánatos egyéni, közösségi, társadalmi szocializációt.

- Befogadó intézményi attitűddel, értékközvetítő mintaadással, a mindenki sikeres valamiben szemlélet érvényesítésével, olyan értő odafordulás a gyermekekhez, ami szeretetet, törődést, biztonságot, nyugalmat „fontos vagy nekünk” érzést sugároz.
- Hatékony integrált neveléshez szükséges óvodapedagógiai módszerek alkalmazása az irányított, szervezett tevékenységekben, tapasztalatszerzésben, differenciálás, tevékenység és cselekvés központúság, kooperatív tanulási technikák, projektmódszer, drámapedagógiai, kompetencia alapú óvodai programcsomag.
- Gyermekbarát intézményi környezet kialakítása (kuckók, stb.). Kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermeki alkotások megjelenítésére, a gyermekekkel közösen végzett tér kialakítására, díszítésére, otthonossá, praktikussá tételére.
- Hatékony integrált neveléshez szükséges óvodapedagógiai módszerek alkalmazása az irányított, szervezett tevékenységekben, tapasztalatszerzésben, differenciálás, tevékenység és cselekvés központúság, kooperatív tanulási technikák, projektmódszer, drámapedagógiai, kompetencia alapú óvodai programcsomag.
- Változatos, színes újszerű érdeklődést kiváltó tevékenységek és szabadidős programok tervezése, szervezése a helyi sajátosságok figyelembevételével.
- A szülők és az óvoda partneri kapcsolatának további elmélyítése: napi kapcsolattartás, az óvoda, gyermekcsoport mindennapi életébe történő hangsúlyosabb bevonása a szülőknek.
- Társadalmi és szakmai környezettel való együttműködés erősítése: tartalmas, célirányos, az óvoda által kezdeményezett együttműködés, folyamatos kapcsolat kialakítása a partnerekkel, akik tevőlegesen vállaljanak részt a kívánt cél elérésében (Önkormányzat, Cigány Kisebbségi Önkormányzat, Gyermekjóléti Szolgálat, civil szervezet).
- Az óvoda – iskola közötti átmenet pedagógiai segítése: Közös programok szervezése egymás munkájának megismerése a gyermekek nyomon követése mellett, olyan együtt gondolkodást hív életre, amelyben a gyermekek mindenek feletti érdekeinek figyelembevétele, a kudarcok minimalizálása, nemcsak elhatározás és törekvés, hanem valós gyakorlattá válik.
- Az óvodapedagógiai munka még kiemeltebb területeivé kell tenni a kommunikációt, érzelmi nevelést, és szocializációt, az egészséges életmódra nevelést, a társadalmi érzékenységet az **érintett gyermekek hátrányainak feltérképezését**, tanuláshoz szükséges képességek és készségek fejlesztését.
- A feltérképezett hátrányok, és az aktuális fejlettségi szint alapján **egyéni fejlesztési tervet** kell készíteni.
- A szülők tájékoztatása – gyermekük fejlődéséről – a nevelési év során évente két alkalommal.

5. A HELYI ÓVODAI FEJLESZTŐ PROGRAM CÉLJA

A városban élő valamennyi (2,5) 3 éves HHH gyermek beóvodázásra kerüljön, és valamennyi (2,5) 3-6-7 éves HHH gyermek rendszeresen járjon óvodába, ahol megfelelő, tudatos óvodai nevelő-fejlesztő munkával biztosítjuk a gyermekek iskolai sikerességét, egyenlő esélyét az iskolakezdéshez.

Együttműködő partneri kapcsolat működtetése – a szülőkkel, a gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal, szakmai szervezetekkel, önkormányzattal, iskolával, Kisebbségi Önkormányzattal, civil szervezetekkel – annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése, szociális támogatása sikeresen megvalósuljon.

5. 1. A helyi óvodai fejlesztő program hatóköre

Az óvodába járó halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek teljes köre, akiknek létszáma, adatai – a jegyző nyilvántartása alapján – kerül kimutatásra.

5. 2. A helyi óvodai fejlesztő program jellemzői

- Gyermekközpontú és családorientált szemlélet.
- Olyan interdiszciplináris megközelítés, amely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakmai terület szerepét egyenrangúnak és egymást kiegészítőnek, fontosnak tartja.

6. A HELYI ÓVODAI INTEGRÁCIÓS PROGRAM MŰKÖDTETÉSÉNEK SZABÁLYOZÁSA

A Helyi Óvodai Program megalapozását és legitimálását követően a fenntarthatóság megvalósul, melyet az alábbi szabályozás biztosít:

A fenntarthatóságot biztosító tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Keletkezett dokumentumok
IPR team (menedzsment) megbízása	óvodavezető	minden nevelési év 09. 01-ig	IPR team Megbízási szerződése
Helyi Óvodai Integrációs Program cél, feladat és tevékenységrendszerének felülvizsgálata az előző nevelési év önértékelése és az esetlegesen megváltozott jogszabályok alapján.	óvodai IPR team	minden nevelési év 09. 01-ig	óvodai IPR önértékelés jegyzőkönyvek, feljegyzések, módosító javaslatok, határozatok
Az intézmény Óvodai Integrációs Program működtetésének nevelési évre szóló munkatervének elkészítése, elfogadása.			Helyzetelemzésre épülő a Helyi Óvodai Integrációs Programra épülő nevelési évre szóló éves Munkaterv

FELADATAINK

6. 1. Szervezési feladatok

Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
6. 1. 1. A Halmozottan Hátrányos Helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása				
HHH gyermekek beíratásáért felelős team kijelölése.	óvodavezető	minden nevelési év április 30.	jegyzőkönyv	A városban az óvodás korú HHH gyermekek beíratása minden nevelési évben 90 %-os.
Kapcsolatfelvétel a védőnőkkel.	IPR team-vezető	minden nevelési év március 1.	Együttműködési megállapodás	
A védőnő a Családsegítő Szolgálat, Roma Nemzetiségi Önkormányzat bevonása a „felderítő-meggyőző” munkába.	óvodavezető	minden nevelési év május 15.	Együttműködési megállapodás	
Az óvodai beíratást követően, azon HHH gyermekek meglátogatása, akiket nem írtak be az óvodába.	IPR team-vezető		felvételi napló alapján	
„Óvodába-csalogató” rendezvények.			programok, meghívók, fotók	
Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
6. 1. 2 Integrációt elősegítő csoportalakítás				
Csoportalakítás az integrált óvodai nevelésnek megfelelően.	óvodavezető	minden nevelési év július 1-től augusztus 31.	Felvételi és mulasztási naplók, kimutatás a HHH gyermekekről	Minden nevelési évben megfelelő a HHH gyermekek arányos elosztása a gyermekcsoportokban.

6. 1. 3. Az igazolatlan hiányzások minimalizálása				
Érzelem gazdag, családias óvodai légkör kialakítása.	teljes dolgozói kör	folyamatos	Helyi Pedagógiai Program, Partneri elégedettség felmérések dokumentációja csoportos és intézményi értékelések.	HHH gyermekek rendszeresen járnak óvodába.
Nyitott óvodai működés fenntartása: a szülői házzal való nyitott kapcsolat.		folyamatos		
A HHH gyermekek körében a Hiányzási Nyilvántartás vezetése, folyamatos figyelemmel kísérése, szükséges intézkedések megtétele.	csoportok óvodapedagógusai, IPR team	folyamatos, havi zárás: minden hó 5-ig	HHH gyermekek csoportos és intézményi nyilvántartása.	
Jelző rendszer működtetése a széles körű intézményi együttműködés keretében: orvos, védőnő, Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Roma Nemzetiségi Önkormányzat.	IPR team-vezető	folyamatos	Együttműködési megállapodások	
Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	
6. 1. 4. A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása				
Az óvodai nyitvatartási idő igényének felmérése a szülők körében.	óvodavezető	Mindenkori nevelési év június 30.	Csoportnaplók, Szülői Szervezettel való egyeztetésről jegyzőkönyv.	Az óvoda 8 órán túli nyitva tartása biztosítja, hogy a szülők munkát kereshessenek, felkészüljenek a munka világába, munkát vállalhassanak.
Az óvodai nyitvatartási idő egyeztetése a fenntartó önkormányzattal.	óvodavezető	Mindenkori nevelési év (szükség esetén)	Nevelési évre szóló Munkaterv.	

7. NEVELŐTESTÜLET EGYÜTTMŰKÖDÉSE

Formája	Résztevők	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
Értékelő esetmegbeszélések.	Nevelőtestület külső szakemberek: pszichológus, logopédus, gyógypedagógus fejlesztő pedagógus, tehetségfejlesztők.	Negyedévente	IPR team	jegyzőkönyv, fotók, Együttműködési megállapodás	Az óvodában működik az óvodapedagógusi együttműködésre épülő értékelési rendszer, mely teljes mértékben biztosítja a HHH gyermekek egyénre szabott felzárkóztatását, tehetséggondo- zását.
Problémamegoldó fórumok		Probléma felmerülés időszakában.			
Hospitálásra épülő együttműködés		Folyamatos és tervszerű az éves IPR munkatervnek megfelelően.			

8. PEDAGÓGIAI MUNKA KIEMELT TERÜLETEI

Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
8. 1. Az óvodába lépéskor komplex állapot felmérés				
A gyermek egyéni fejlődését nyomon követő Személyiséglap rendszer „anamnézis” fejezetének elkészítése az óvodába lépő HHH gyermekek teljes körében.	csoporthoz tartozó óvodapedagógusai	A nevelési év során folyamatos.	Személyiséglap rendszer – HPP-ban, szabályozott.	Az egyénre szabott fejlesztés, differenciált személyiségfejlesztés valamennyi HHH gyermek körében biztosított.
Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
8. 2. Kommunikációs nevelés				
Helyi Pedagógiai Programunk tevékenységrendszerének megvalósítása, melyben fő hangsúlyt kap a mintaadó óvodai környezet, a HHH gyermekek élményhez juttatása folyamatosan, a tárgyi és humán erőforrás fejlesztése.	Csoportok óvodapedagógusai.	A nevelési év során folyamatos.	Helyi Pedagógiai Program, intézményi éves Munkaterv, csoportnaplók projekt tervei, DIFER mérés dokumentációja gyermekek Személyiséglap rendszere, Együttműködési megállapodás.	A HHH gyermekek szókincs, nyelvi kifejezőképesség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődése folyamatos. Az iskolába lépéskor a DIFER mérés eredménye e területen valamennyi HHH gyermek körében eléri a „Befejező szintet”, legalább 80 %-uk az „Optimum szintet”.
Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató

8. 3. Érzelmi nevelés, szocializáció				
Az új HHH gyermekek személyre szabott beszoktatása az óvodai életbe.	Azon csoportok óvodapedagógusai, akiknek új HHH gyermekeik vannak.	Mindenkori nevelési év november 30.	Beszoktatási terv, óvodai IPR éves munkaterv	A HHH gyermekek sikeresen beilleszkednek az óvodai életbe, szeretnek óvodába járni, bizalommal fordulnak a velük foglalkozó felnőttekhez, szívesen és örömmel vesznek részt a közös játékokban, tanulásban, programokban és a közösségért végzett munkában. Az óvodai csoportban évvégére nincs peremre szorult gyermek.
Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
8. 4. Egészséges életmódra nevelés				
HPP tevékenység-rendszerének megvalósítása, melyben fő hangsúlyt kap a helyes egészségtudatuk és a táplálkozási szokásaik kialakítása.	IPR team	Folyama- tos	HPP, éves Munkaterv, csoportok projektervei, Heti tervek, Személyiséglap rendszere - Egyéni fejlesztési terv, Együtműködési megállapodás.	A HHH gyermekek teljes körében kialakul az életkorának megfelelő egészségtudatos szokásrendszer
A HHH-s gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges óvodai tárgyi és személyi feltétel rendszer biztosítása.				
Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató

8. 5. Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése				
A HPP-nak megfelelően multikulturális tartalmak beépülése a csoport életébe.	csoportok óvodapedagógusai	Folyama- tos	HPP, éves Munkaterv, csoportok tervei, heti tervek a gyermekek Személyiséglap rendszere - Egyéni fejlesztési terv, Együtműködési megállapodás	Az óvodás gyermekek körében az iskoláskor eléréséig kialakul egymás előítélet mentes elfogadása. Az óvodás gyermekek körében az iskoláskor eléréséig szokásrendszeré- be beépül a tudatos környezetvé- delem.
A SNI gyermekekkel való közös óvodai élet.				
Az idősek megbecsülésére való nevelés.				
Lokálpatriotizmusra nevelés: részvétel a város rendezvényein, ünnepein, építészeti értékeink megismerése, megőrzésére nevelés.				
A munkára nevelés során környezet megóvására nevelés.				
Tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
8. 6. Korszerű óvodapedagógiai módszerek				
A HPP-nak megfelelően a gyermekek individualizálva szocializációjának megvalósítása projekt módszerrel, a kooperatív technikák alkalmazásával.	óvodapedagógusok	Folyama- tos	HPP, éves Munkaterv, csoportok projekttervei, heti tervek, a gyermekek Személyiséglap rendszere – Egyéni fejlesztési terv, Együtműködési megállapodás.	Az óvoda képes a különböző háttérrel és különböző eltérő fejlettséggel rendelkező gyermekek fogadására, együttnevelésére, egyéni differenciált fejlesztésére.
Dyslexia prevenció	Megfelelő kompetenciával rendelkező óvoda- pedagógus (-ok)			
Drámapedagógiai módszerek beépülnek a csoportok mindennapi életébe.				
A HHH gyermekek egyéni fejlesztési lapján meghatározott feladatok végrehajtása fejlesztőpedagógiai módszerek alkalmazásával.				

9. GYERMEKVÉDELEMMEL, AZ EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁSSAL, SZOCIÁLIS SEGÍTSÉGNYÚJTÁSSAL KAPCSOLATOS MUNKA

Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
9. 1. Egészségügyi szűrővizsgálatok					
A gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi – fogászat, szemészet, fülészet, ortopédia – vizsgálatának kezdeményezése, megszervezése.	Gyermekek testi fejlődésének mérése: súly, magasság.	félévente	csoportok óvodapedagógusai	Gyermekek testi fejlődésének mérőlapja.	A HHH gyermekek teljes körében az esetleges egészségügyi problémák megállapításra kerülnek, szükség esetén további ellátásuk megvalósul.
	Védőnő: egészségügyi szűrővizsgálatok	Együttműködési megállapodásnak megfelelően	óvodavezető	Együttműködési megállapodás	
	Szakorvosi szűrővizsgálatok.				
9. 2. Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás					
Egészségügyi tartalmú programok a szülők számára.	Szülői fórum	Folyamatos	IPR team	Képek, videófelvétel, védőnő feljegyzései, védőnői munkanapló, Együttműködési megállapodás.	A HHH szülők körében végzett felvilágosító, tanácsadó munka hatására a gyermekek otthoni egészséges életmódja javul.
A szülők eseti problémáikon segítségnyújtás.	előadások	Folyamatos	IPR team	Képek, videófelvétel, védőnő feljegyzései, védőnői munkanapló, Együttműködési megállapodás.	A HHH szülők körében végzett felvilágosító, tanácsadó munka hatására a gyermekek otthoni egészséges életmódja javul.

9. 3. Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése, illetve szervezése					
A családok szociális támogatása.	Ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése.	Pályázat-függő	IPR team	Együttműködési megállapodás, képek, belépőjegyek, feljegyzések, jegyzőkönyvek.	A gyermekjóléti szolgáltatások által a HHH gyermekek szociális hátrányaiból eredő lemaradások csökkennek.
	Kirándulások, táborok szervezése.				
	Rendezvényeken való részvétel biztosítása: szülők – gyermekek.				
	Hatósági Osztállyal való közvetlen kapcsolatfelvétel a szülő érdekében.				
Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
9. 4. A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés					
A HHH gyermekek óvodai ingyenességének biztosítása.	Szülők felvilágosítása a szociális támogatás lehetőségeiről	Nevelési év elején: szeptember 1-ig, utána folyamatos	Gyermekvédelmi felelős	HH gyermekek térítési díj kedvezmény kimutatása, jegyzői határozatok.	Egyetlen gyermek sem marad ki az óvodából a szülők szegénysége miatt.
	Hatósági Osztállyal való közvetlen kapcsolat.				

10. EGYÜTTMŰKÖDÉSEK KIALAKÍTÁSA AZ ÓVODÁN KÍVÜLI SZERVEZETEKKEL, KÜLÖNÖSEN AZ ALÁBBIAKKAL

Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
10. 1. Gyermekjóléti – Családsegítő Szolgálat					
Családok szociális, mentális támogatása, segítése.	Családsegítő szakember, heti jelenléte az intézményben.	Folyamatos	óvodavezető	Együttműködési megállapodás, HPP, éves munkaterv csoportok projekttervei, heti tervek, a gyermekek Személyiséglap rendszere – Egyéni fejlesztési terv	A Gyermekjóléti Szolgáltatások által a HHH gyermekek szociális hátrányaiból eredő lemaradások csökkennek.
	Folyamatos információ és segítségnyújtás a szülők számára a szociális támogatás lehetőségeiről.				
	Családi felkérések a családok és a szakszolgáltató intézmény közötti közvetítés.				
	Jelzőrendszer folyamatos működtetése.				
	Közös pályázati munka.				
A szülők erőforrásainak feltárása.	Karitatív tevékenység.	Folyamatos			
	Szociális ellátó rendszerrel való közvetlen kapcsolattartás.				
Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
10. 2. Védőnői hálózattal					
					Az óvoda körzetébe járó HHH óvodáskorú gyermekek teljes köre rendszeresen jár

A gyermekek óvodai beíratásának támogatása.	Jelző-rendszer működtetése, Esetmegbeszélés.	Nevelési év elején, majd folyamatosan.	óvodavezető és IPR-team	HPP, éves Munkaterv, Együtműködési megállapodás.	óvodába, egyéni differenciált fejlesztésük sikeresen valósul meg, ennek megfelelően az iskolai életükben az esélyegyenlőségük biztosított.
Pályázati lehetőségek együttes kihasználása a HHH gyermekek óvodai sikeressége jegyében.	Közös pályázat írása, eredményesség esetén: megvalósítás	Pályázati kiírások időszakában.		Pályázati dokumentáció	
Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató

10. 3. Szakmai szolgáltatók

A gyermekek fejlesztésében való kooperatív együtműködés.	Esetmegbeszélések, problémamegoldó fórumok.	Negyedévente	óvodavezető IPR-team	Együtműködési megállapodás	Az óvoda képes a különböző háttérrel és különböző eltérő fejlettséggel rendelkező gyermekek fogadására, együtműködésére, egyéni differenciált fejlesztésre.
	Fejlesztési terv közös kidolgozása.	HPP szabályozásának megfelelően		Egyéni fejlesztési terv	
	Szakmai szolgáltatók biztosításának megtervezése és biztosítása.	Nevelési év eleje: szeptember 1., majd a nevelési év során folyamatosan		éves Munkaterv, Egyéni fejlesztési napló, foglalkozási napló.	

Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
10. 4. Roma Nemzetiségi Önkormányzat					
A gyermekek óvodai		Az óvodai			

beíratásában való együttműködés.	Konzultációk	előjegyzés időszakában.	óvodavezető IPR team	Együttműködési megállapodás	Az óvoda körzetébe járó HHH óvodáskorú gyermekek teljes köre rendszeresen jár óvodába, egyéni differenciált fejlesztésük sikeresen valósul meg, ennek megfelelően az iskolai életükben az esélyegyenlőségük biztosított.
A gyermekek hiányzás csökkentésében való együttműködés.	Közös családlátogatások.	Folyamatos		feljegyzések	
A gyermekek iskolaválasztásában való együttműködés.	Egyéni és csoportos megbeszélések.	Beiskolázás előtti időszakban.		Éves Munkaterv, fotók, videó-felvételek, programok terve, értékelése.	
A szülői programokkal kapcsolatos együttműködés.	Rendezvények együttes lebonyolítása.	Éves Munkatervnek megfelelően		Pályázati dokumentáció.	
Pályázati lehetőségek együttes kihasználása a HHH gyermekek óvodai sikeressége jegyében.	Közös pályázat írása, eredményesség esetén: megvalósítás.	Pályáztatás időszakában.			

Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
10. 5. Civil szervezetekkel való együttműködés					
A gyermekek óvodai beíratásában való együttműködés.	Közös családlátogatás.	Az óvodai előjegyzés időszakában.	óvodavezető	Éves Munkaterv, fotók, videó-felvételek, programok terve, értékelése.	Az óvoda körzetébe járó HHH óvodáskorú gyermekek teljes köre rendszeresen jár óvodába, egyéni differenciált fejlesztésük sikeresen valósul meg ennek megfelelően az iskolai életükben az esélyegyenlőségük biztosított.
A gyermekek hiányzás csökkentésében való együttműködés.		Folyamatos.			
A gyermekek iskolaválasztásában való együttműködés.	Egyéni és csoportos megbeszélések.	Beiskolázás előtti időszakban.			
A szülői programokkal kapcsolatos együttműködés.	Rendezvények együttes lebonyolítása.	Éves Munkatervnek megfelelően.			
Pályázati lehetőségek együttes kihasználása a HHH gyermekek óvodai sikeressége jegyében.	Közös pályázat írása, eredményesség esetén: megvalósítás.	Pályáztatás időszakában.		Pályázati dokumentáció.	

11. ÓVODA – ISKOLA ÁTMENET TÁMOGATÁSA

Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
11. 1. Iskolaérettség elérést támogató pedagógiai munka					
A HPP eredményes megvalósítása.	A mindennapi óvodai élet tevékenységei.	Folyamatos.	Valamennyi óvoda-pedagógus.	HPP, Éves Munkaterv, csoportnapló, gyermek Személyiség-lap rendszere, Együttműködési megállapodások.	A tanulási képességek megalapozásával a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzésével, megoldási késztetés, monotónia tűrés, figyelemkoncentráció, az alkotásvágy szükséges szintjének kialakításával a kudarcmentes iskolakezdés biztosítása.
Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
11. 2. Iskolaválasztás támogatása					
A HHH gyermekek kudarcmentes iskolakezdése érdekében a gyermekek ismerjék meg leendő elsős tanítóikat.	Játékos fejlesztő foglalkozások.	Alkalomszerűen.	IPR team	HPP, Éves Munkaterv, csoportnapló, óvoda - iskola Együttműködési megállapodása.	A HHH gyermekek kudarcmentesen illeszkednek az iskolai életbe. A HHH gyermekek többsége integrált iskolai környezetben kezdi meg általános iskolai tanulmányait.
	Látogatás.	Évi 1 alkalommal.			
	Szülői értekezlet.	Beiskolázást megelőző időszakban egy alkalommal.			

Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
11. 3. Az érintett iskolával: közös óvoda –iskola átmenetet segítő programok kidolgozása					
A HHH gyermekek óvoda – iskola átmenetének zökkenőmentes biztosítása.	DIFER mérés – 8 éves korig.	Évi rendszerességgel 11. 30-ig és 05. 31-ig	IPR team	HPP, Éves Munkaterv, csoportnapló, óvoda - iskola Együttműködési megállapodása.	Az egyéni differenciált fejlesztés eredményeként a HHH gyermekek általános iskolai eredményessége biztosítottá válik.
	Hospitálások	Évi: min. 2 alkalom.			
	Esetmegbeszélések.	Negyedévente			
	Közös programok.	Éves Munkaterv szerint.			
Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
11. 4. A gyermekek fejlődésének utánkövetése legalább az általános iskola első évében					
A HHH gyermekek sikeres iskolakezdésének biztosítása, kontrolálása.	Személyes beszélgetés az elsős tanítókkal.	A nevelési év első felében: 12. 31-ig	IPR team	Utánkövető lap, Értékelő megbeszélés jegyzőkönyve.	A HHH gyermekek teljes körében sikeresen valósul meg az iskolai életbe való beilleszkedés: 1. az iskolai DIFER mérés eredménye nem tér el az óvodai mérés eredményétől. 2. A gyermekek többsége integrált iskolai környezetben tanul.
	Utánkövető lap kitöltése, értékelése.				

12. A HHH GYERMEKEK SZÜLEIVEL VALÓ KAPCSOLATTARTÁS, EGYÜTTMŰKÖDÉS

Tartalma	Formája	Gyakorisága	Felelős	Dokumentálás módja	Eredményességi mutató
Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel.	Családlátogatás.	Nevelési év elején egyszer.	csoportok óvoda-pedagógusai	Csoportnaplók bejegyzései, gyermek anamnézise, jegyzőkönyv.	A HOP nyitott óvodaképeinek megfelelően a családok bevonásának hatékony megvalósításával a partnerközpontú működés megvalósul, az intézmény párbeszédet alakít ki minden szülővel.
	Egyéni beszélgetések.	Napi rendszerességgel			
	Szülői értekezlet.	Nevelési év elején egyszer.			
A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása.	Beszoktatási tervnek való megfelelés				
Rendszeres napi, vagy heti tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről.	Tájékoztató – beszélgetés a szülőkkel, gyermekmunkák kihelyezése a szülői tájékoztató táblákra.	Napi	Csoportok óvoda-pedagógusai az IPR team irányításával	HOP Szervezeti és Működési Szabályzat Intézményi éves Munkaterv	
Az egyéni fejlesztési lap bejegyzéseinek megbeszélése.		Negyedévente			
A gyermekek alkotásainak megmutatása, elemzése.		Folyamatos			
Szülői részvétel lehetőségeinek biztosítása a foglalkozásokon.	Nyíltnap.	Folyamatos – éves Munkaterv alapján.	Csoportok óvoda-pedagógusai az IPR team irányításával	Csoportnaplók bejegyzései	
Gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése.	Egyéni beszélgetések.	Igény szerint.		Gyermek Személyiség-lap rendszere	
A családok szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása.	Egyéni beszélgetések.	Nevelési év elején, majd folyamatosan.		Képek, videó-felvételek Programtervek	
Szülői közösségek kialakítása.	Csoportos és intézményi SZSZ megválasztása, működtetése.	Nevelési év elején.		Csoportnaplók, Intézményi értékelések	
Közös rendezvények szervezése.	Szülők meghívása.	Éves Munkaterv szerint.			

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

- 1. Véleményezte:** Országos Szakértői Névjegyzékben szereplő szakértő
- Név:** Dr. Sipos Mihály
Dátum: 2004. 08. 23.
- 2. Egyetértését nyilvánította:** A Kompanik Zsófia Óvoda Szülői Szervezete
Dátum: 2004. május 3.
- 3. Elfogadta:** A Kompanik Zsófia Óvoda Nevelőtestülete
Dátum: 2004. május 3.
- 4. Jóváhagyta:** Sümeg Város Önkormányzat
Képviselő-testülete
Dátum: 351/2004. (IX. 28.)
- 5. A Kompanik Zsófia Óvoda Helyi Nevelési Programjának**
Érvényességi ideje: 1999. szeptember 1-től 2004. június 30.
Módosítása: 2007. március 20.
- 6. Elfogadta:** A Kompanik Zsófia Óvoda Nevelőtestülete
Dátum: 2007. március 19.
- 7. Egyetértését nyilvánította:** A Kompanik Zsófia Óvoda Szülői Szervezete
Dátum: 2007. március 19.
- 8. Jóváhagyta:** Sümeg Város Önkormányzat
Képviselő-testülete
Dátum: 144/2007. (IV. 24.)

Az óvodai nevelési program módosításának lehetséges indokai:

LEGITIMIZÁCIÓS ZÁRADÉK

- 1. Véleményezte:** Országos Szakértői Névjegyzékben szereplő szakértő
- Név:** Dr. Sipos Mihály
Dátum: 2004. 08. 23.
- 2. Egyetértését nyilvánította:** A Kompanik Zsófia Óvoda Szülői Szervezete
Dátum: 2007. december 7.
- 3. Elfogadta:** A Kompanik Zsófia Óvoda Nevelőtestülete
Dátum: 2007. december 7.
- 4. Jóváhagyta:** Sümeg Város Önkormányzat
Képviselő-testülete
Dátum: 17/2008. (1. 29.) ö.h.

LEGITIMIZÁCIÓS ZÁRADÉK

- 1. Véleményezte:** Országos Szakértői Névjegyzékben szereplő szakértő
- Név:** Marosi Miklósné tanügy-igazgatási szakértő
Dátum: 2010. 06. 03.
- 2. Egyetértését nyilvánította:** A Kompanik Zsófia Óvoda és Bölcsőde Szülői Szervezete
- Dátum:** 2010. április 29.
- 3. Elfogadta:** A Kompanik Zsófia Óvoda és Bölcsőde nevelőtestülete
- Dátum:** 2010. április 29.
- 4. Jóváhagyta:** Sümeg Város Önkormányzat Képviselő-testülete
- Dátum:** 250/2010. (VI. 29.) öh. sz. határozatával

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Kompanik Zsófia Óvoda és Bölcsőde Helyi Óvodai Integrációs Programját a **nevelőtestület 2010. április 29-én** elfogadta.

A Kompanik Zsófia Óvoda és Bölcsőde Helyi Óvodai Integrációs Programját az **alkalmazotti közösség 2010. április 29-én** elfogadta.

A Kompanik Zsófia Óvoda és Bölcsőde Helyi Óvodai Integrációs Programját a **Szülői Szervezet 2010. április 29-én** elfogadta.

A Kompanik Zsófia Óvoda és Bölcsőde Helyi Óvodai Integrációs Programját **Sümegegyháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete 250/2010. (VI. 29.)** öh. sz. határozatával elfogadta.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Kompanik Zsófia Óvoda és Bölcsőde Helyi Pedagógiai Programját a **nevelőtestület** **2013. augusztus 26-án** elfogadta.

A Kompanik Zsófia Óvoda és Bölcsőde Helyi Pedagógiai Programját a **Szülői Szervezet** **2013. augusztus 27-én** véleményezte.

A Kompanik Zsófia Óvoda és Bölcsőde Helyi Pedagógiai Programját az **óvodavezető** **2013. augusztus 27-én** jóváhagyta.